

TÜRKİYE'NİN DÜŞÜNCE FABRİKASI

Türkiye Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Analizler Merkezi

Turkish Center For International
Relations and Strategic Analysis

AVRUPA'DA UKRAYNALI MÜLTECİ OLMAK

Hercai Şevval ERDEM

Rapor No: **126**
Haziran 2022

AVRUPA'DA UKRAYNALI MÜLTECİ OLMAK

TÜRKİYE'NİN DÜŞÜNCE FABRİKASI

AVRUPA'DA UKRAYNALI MÜLTECİ OLMAK

TÜRKSAM YAYINLARI

Ankara, Haziran 2022

HAZIRLAYAN

Hercai Şevval ERDEM

Koordinasyon

İrem ER

Tasarım Danışmanı

Esra ÖZTÜRK AYAYDIN

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti

GİRİŞ

1. TEMEL KAVRAMLAR VE KURAMSAL ÇERÇEVE

- 1.1. Mülteci Kavramı
- 1.2. Sığınmacı Kavramı
- 1.3. Göçmen Kavramı
- 1.4. Mülteci, Göçmen ve Sığınmacı Kavramları Arasındaki Farklar
- 1.5. Türkiye'nin Geçici Koruma Kavramı
- 1.6. Kuramsal Çerçeve:

2. UKRAYNALILARIN MÜLTECİ OLARAK AVRUPA ÜLKELERİNE GİTMELERİNE SEBEP OLAN RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'IN KISA ÖZETİ

- 2.1. SSCB'nin Dağılması Sonrası Rusya Ukrayna İlişkilerine Kısa Bir Bakış
- 2.2. 2014 Donbas Savaşı ve Kırım'ın İlhakı
- 2.3. 24 Şubat 2022 Savaşın Başlangıcı

3. AVRUPA'NIN İKİRCİKLİ MÜLTECİ POLİTİKASI

- 3.1. AB Müktesebatında Mültecilik
- 3.2. AB'nin Suriye ve Ukraynalı Mültecilere Uyguladığı İkircikli Politika
- 3.3. Avrupa'nın Ukraynalı Mülteciler İçin İzlediği Mülteci Politikası

4. AVRUPA ÜLKELERİNDEKİ UKRAYNALI MÜLTECİLERİN DURUMU

- 4.1. Hangi Ülkede Ne Kadar Ukraynalı Mevcut?
- 4.2. Ukraynalı Mültecilere Tanınan Hukuki Statü ve Haklar
- 4.3. Türkiye'deki Ukraynalı Mültecilerin Durumu

5. DEĞERLENDİRME VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

6. KAYNAKÇA

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu "Coğrafi Çekince" neticesinde Ortadoğu'dan gelenleri 'sığınmacı' olarak; Avrupa'dan gelenleri ise 'mülteci' olarak kabul etmektedir.¹ Bu durumda, 2011 yılında Suriye'deki iç savaştan kaçıp Türkiye'ye gelen Suriyeliler "Sığınmacı" statüsünde değerlendirilmektedir. Fakat Ukraynalı göçmenlerin Türkiye'deki mevcut statüsü netlik kazanamamıştır. Çünkü Türk yetkililer, Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan kaçıp Türkiye'ye sığınan Ukraynalı göçmenlerin; Batıdan geldikleri için mülteci mi, yoksa Suriyeliler gibi sığınmacı statüsünde mi kabul edileceği hakkında kamuoyunu bilgilendirmemiştir.

2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaş nedeniyle Suriye'den kaçarak Türkiye'ye gelip sığınma talebinde bulunan Suriyelilere, Türkiye "Açık Kapı Politikası" benimsemiş ve 30 Mart 2012 tarihinden itibaren "Geçici Koruma" rejimine aldığını ilan etmiştir.² "Geçici Koruma Yönetmeliği" uyarınca Türkiye'de kalış hakkına sahip Suriyeliler, söz konusu Yönetmelik kapsamında sağlanacak hizmetlerden yararlanmaya hak kazanmışlardır.³

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün, 17 Mart 2021'de düzenlediği "Göç ve Uyum" panelinde verdiği bilgilere göre; Türkiye'deki yasalara göre mülteci olarak tanımlanmış insan sayısının sadece 28 iken 2 bin şartlı mülteci mevcuttur. Geriye kalanlar ise uluslararası koruma statüsünde bulunmaktadır.⁴

AB'ye üye ülkeler oy birliğiyle, 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan kaçan Ukraynalılar için 2001/55 sayılı ve 20 Temmuz 2001 tarihli Geçici Koruma Direktifini tekrar yürürlüğe koymuşlardır.

Ukraynalı mülteciler, Geçici Koruma statüsünde, AB ülkelerinde kalma süreleri hakkı 1 yıldır. Fakat gerekli durumlarda bu süre 1 yıl daha uzatılabilir. Öte yandan Suriyeli mültecilere hiçbir hak tanımayan; bir de sınır kapısından geçit vermemek amacıyla orantısız güç kullanan Batı'nın bu ikiye bölünmüş politikası dünya gündeminde maalesef ki yeterince yer alamamıştır.

Öte yandan Suriyeli mültecilere hiçbir hak tanımayan; bir de sınır kapısından geçit vermemek amacıyla orantısız güç kullanan Batı'nın bu ikiye bölünmüş politikası dünya gündeminde maalesef ki yeterince yer alamamıştır.

¹ Ayşem Biriz Karacay, 70. Yılında 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Göç Araştırmaları Derneği (GAR), İstanbul, Yıl 2021, s. 19

² Ali Kemal Nurdoğan ile Mustafa Öztürk, Geçici Koruma Statüsü ile Türkiye'de Bulunan Suriyelilerin Vatandaşlık Hakkı, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 3, Yıl 2018, s. 1166

³ Dilek Dulkadir, Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacı Krizi Ve Suriyelilerin İç Hukuktaki Statüleri, Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi, Yıl 2017, S. 32

⁴ Gülsüm İncekaya, Mehmet Şah Yılmaz, Türkiye'nin Göçmen Politikası Dünyaya Örnek Oluyor, 'Anadolu Ajansı', 19 Haziran 2021, Bknz. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-gocmen-politikasi-dunyaya-ornek-oluyor/2279117>, (Erişim Tarihi): 31 Mayıs 2022

AB'deki gazeteciler, Ukraynalı mültecileri "sarı saçlı, mavi gözlü, medeni ve Hristiyan bir toplum; tıpkı bizim gibi" kelimelerle tanımlarken; Ortadoğulu mültecileri "kara kafalı, kara gözlü, medeniyetsiz ve Müslüman" bir topluluk olarak görmektedirler. Üstelik AB, bu ayrımcı sözlerini her fırsatta dile getirmektedir. Örneğin bir BBC çalışanı: "Bu olaylar benim için çok duygusal; çünkü sarı saçlı, mavi gözlü insanların ve Avrupalı çocukların her gün Putin'in füzeleri tarafından öldürüldüğünü görüyorum." ifadelerini kullanmıştır.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Ukrayna'nın Batı'yla bu kadar yakınlaşmasından rahatsız olduğunu her fırsatta dile getirmekteydi. Ukrayna'yı tamamıyla ele geçirmek amacıyla 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna'ya "Özel Operasyon" başlattığını açıkladı. Bu savaşın bir hafta içinde zaferle sonuçlanacağına yakın çevresi tarafından inandırıldığı anlaşılmaktadır. Ancak, Beyaz Saray'ın iddialarına göre Putin'in Ukrayna Savaşı konusunda yanlış yönlendirildiğini ve Rus ordusu tarafından yanıltılmış hissettiğine dair istihbarat aldıklarını da açıklamışlardır. Ayrıca, CNN Türk'te yer alan habere göre Beyaz Saray, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in kendisine Ukrayna'daki savaşın gerçek durumunu ve Rusya'ya karşı yaptırımların ne kadar zarar verici olduğunu söylemekten korkan danışmanlar tarafından yanlış yönlendirildiğini açıkladı.⁵

Putin'in Rusya-Ukrayna Savaşı'nda öngöremediği bazı sorunların ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu sorunlardan ilki, Ukrayna halkını hala Rus olarak görmesiydi. Ukrayna'da yaşayan halkın kendisine destek vereceğine; ellerinde Rus bayraklarıyla Rus askerlerini karşılayacağına olan inancıydı. Ancak, 2014 yılında başlayan Kırım ve Donbas bölgesinin işgali ile başlayan süreçte Ukraynalıların kendi ulus inşası sürecini tamamladıkları ve bu çerçevede Rus askerlerini bir işgalci olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Rusya'nın öngöremediği bir diğer sorun da, Batı'nın bu ülkeye çok sert ve kapsamlı ambargolar uygulamaya başlamasıdır. Putin, 2014 yılında Kırım'ı ilhak ederken Batı'nın sakin kalması sonucunda bu savaşta da Batılı hükümetlerin tepkisini beklemiyordu. Fakat Batı, tarihinde Kuzey Kore ve İran olmak üzere hiçbir ülkeye bu kadar sert yaptırım uygulamamıştır. Yaptırımlarından bazıları; Rus kömürüne, tahılına, petrolüne, doğalgazına ambargo ile kendi ülkelerindeki Rus oligarklarının mal varlıklarına el koymaktır. Ayrıca, ambargolarla birlikte Ukrayna'ya ağır silah, istihbarat ve para yardımıyla bulunmaktadır. Batı'nın bu kadar sert tepki göstermesinin nedeni; Rus ekonomisini batırmak istemesidir. Çünkü Putin'in çok fazla güçlenmesi Batılı devletleri fazlasıyla rahatsız etmiş ve kendilerine tehlike olarak görmeye başlamışlardır.

Ortadoğulu mültecilere zaman zaman uyguladıkları sert yaptırımlarla dünya gündemine gelen Polonya, söz konusu Avrupalı ve Hristiyan millet olan Ukraynalılara gelince hem sınır kapılarını hem gönül kapılarını sonuna kadar açarak, dünyada en çok Ukraynalı mültecilere ev sahipliği yapan ülke konumuna gelmiştir. Anadolu Haber Ajansı'nın haberine göre, Polonya'nın "Avrupa'ya açılan en önemli kapılarından biri" olarak bilinen Varşova'da merkez tren istasyonu, Ukrayna'dan kaçarak başta Almanya olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine geçmek isteyenlerin uğrak noktası haline geldi. Çok sayıda yardım kuruluşu, istasyonda kurdukları çadırlarla Ukraynalı mültecilere yardımcı olmaya çalışmaktadırlar. Uzun bilet kuyruklarının dikkati çektiği istasyonda mültecilere ücretsiz telefon hattı alma imkânı da sunulmaktadır. İstasyonda İspanya ve İngiltere bayraklarının bulunduğu merkezlerde Ukraynalı mülteciler, seyahat prosedürleri hakkında bilgilendirmekte ve ayrıca Ukraynalı mülteciler Polonya içinde trenleri ve toplu taşıma araçlarını ücretsiz kullanabilmektedirler.⁶

Savaş halinde olmalarına rağmen Rusya, tüm dünyada bünyesinde en çok Ukraynalı mülteci barındıran üçüncü ülkedir. Ukraynalıların kendi ülkesiyle savaşan başka bir ülkeye neden sığındıkları dünyada merak konusu olmuştur. Nedeni; Ukrayna'da Ukraynalılardan sonra en fazla ikinci etnik grubun Ruslar olmasıdır. Savaşın çıkmasıyla bazı Ukrayna vatandaşı olmalarına rağmen bir kısım Rusların kendi istekleriyle Rusya'ya geçtikleri görülmektedir. Ayrıca, Rusya'nın hem kendi istekleriyle bu ülke topraklarına geçen hem de kuşatma altındaki şehirlerden tahliyeler yoluyla Rusya'ya geçirdikleri etnik Rus ve Ukraynalıların sayısını çoğaltmaya çalıştıkları da görülmektedir. Bu politika kapsamında, Rusya'ya sığınan Ukraynalılara Rus vatandaşlığı vermesini kolaylaştıran önergeyi de kabul etmiştir. Böylece uluslararası camiaya, Ukraynalıların birçoğu Batı ülkesine sığınmayı değil, Rusya'ya sığınmayı seçiyor imajı yaratmak içindir.

Bu rapor Demokrasi ve İnsan Haklarının beşiği olarak görülen Avrupa'da İnsan Hakları konusunda ne kadar ikircikli bir tutum sergilendiğinin özeti niteliğindedir. Çalışmadan da anlaşılacağı üzere Batı'nın mülteciler konusundaki ikircikli tavrı net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Yoğun bir sığınmacı akımına maruz kalan ve Batı'nın da yükünü çeken Türkiye'nin sığınmacı politikasını oluştururken ve Batı'yla bu konuları müzakere ederken bu hususu dikkate almasında fayda var.

⁵ Beyaz Saray'dan Flaş İddia: Putin Yanlış Yönlendirildi, 'CNN TÜRK Gazetesi', 31 Mart 2022, Bknz. <https://www.cnntrk.com/dunya/beyaz-saraydan-flas-iddia-putin-yanlis-yonlendirildi>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

⁶ Hüseyinzade Hüseyingulu, Polonya'da Ukraynalı Mültecilere Yardım Mesaisi Sürüyor, 'Anadolu Haber Ajansı', 4 Nisan 2022, Bknz. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/polonyada-ukraynali-multecilere-yardim-mesaisi-suruyor/2554515>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

İnsanoğlu var olduğu andan itibaren hep bir savaş içindedir. Gerek tarih kitaplarında anlatılan savaşlar gerek arkeolojik kazı çalışmalarından gün yüzüne çıkan bulgularla bu çıkarıma varılmıştır. Yapılan bir araştırmaya göre, Tarihi boyunca yaklaşık 14.531 savaş meydana gelmiştir. Bunun anlamı, ortalama yaşamış olan yüz seksen beş kuşaktan sadece on tanesinin savaşla tanışmamış olduğudur. Her yıl ortalama olarak en az iki savaşın meydana geldiği göz önüne alındığında, insanlık tarihinin adeta savaşların tarihi olduğunu söylemek herhalde abartılı olmayacaktır.⁷ Örneğin, dünyanın en eski savaşlarından birisi olarak kabul edilen MÖ. 479 Platea Muharebesi'nden, 21. Yüzyılda Avrupa'nın ortasında Rusya-Ukrayna Savaşı'na giden süreçte ülkeler çoğunlukla savaşmıştır. Her savaşın acı neticeleri olmuştur. Ve maalesef ki bu acı neticeleri en çok sivil ve masum halk çeker. Bu bakımdan, devletler savaşmaya başladığından beri mülteci/sığınmacı sorunu da beraberinde gelir. Bu sorun sadece savaşan ülkeleri ilgilendirmeyip sığınmacıların gittikleri ülkeleri de ilgilendirmektedir. Sığınmacılar, gittikleri ülkelere doğrudan ekonomik, kültürel, demografik vb. sorunları da beraberinde götürürler.

Mülteci sorununun etkileri, gittikleri ülkelerin vatandaşlarını da yakından ilgilendirmektedir. Sığınmacı olarak gidilen ülkenin; sosyal, ekonomik ve hukuki düzeninde toplumun temel yapısını yerinden oynatacak sorunlar oluşturabilmektedir. Sığınmacıların sayısı ile orantılı olarak sorunlar karmaşık hale gelebilmektedir. Toplumda etnik açıdan huzursuzluk çıkması kaçınılmazdır. Dolayısıyla toplumun huzurunun bozulmaması, ekonomik kalkınma planlarının altüst olmaması ve demografik yapının bozulmaması için her ülkenin mültecilere yönelik politikaları vardır. Mülteci sorunu Avrupa'yı yakından ilgilendiren sorunların başında gelmektedir. Çünkü sığınmacıların öncelikli tercihi Avrupa topraklarıdır. Bu yüzden Avrupa Birliği'ne üye ülkeler sığınmacıların ülkelerine kontrolsüz girmelerini engellemek adına mülteci sorununu ile 1992'den beri yakından ilgilenmektedir.

2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaştan kaçan Suriyeli sığınmacı kaynaklı sorunu daha çözüme kavuşmadan, 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı dünya gündemine tabiri caizse bomba gibi düşmüştür. Savaşın patlak vermesiyle savaşın ortasında kalmak istemeyen ve çocuklarını savaşın acı yüzüne karşı korumak isteyen Ukrayna halkı; İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Madde 14'e göre; "Herkes zulüm karşısında başka memleketlerden mülteci olarak kabulü talep etmek ve memleketler tarafından mülteci muamelesi görmek hakkına haizdir."⁸ ifadesine istinaden kendilerine hem gönül hem de sınır kapılarını açan ülkelere gitmişlerdir.

Öte yandan Suriyeli mültecilere hiçbir hak tanımayan; bir de sınır kapısından geçit vermemek amacıyla orantısız güç kullanan Batı'nın bu ikiyüzlü politikası dünya gündeminde maalesef ki yeterince yer alamamıştır.

⁷ M. Yasin Aslan, Savaş Hukukunun Temel Prensipleri, TBB Dergisi, Sayı 79, Yıl 2008, s. 235

⁸ Bknz. <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4a-e4-b876-8cb1d7eeae05.pdf> (Erişim Tarihi): 9 Mayıs 2022

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından yapılan açıklamaya göre; Ukraynalıların mülteci olarak başvurduğu ülkelerin başında Polonya, Romanya, Macaristan ve Belarus yer almaktadır.⁹ Hal böyle olunca Avrupa, bugün sayısı 5 milyonu geçen Ukraynalı mülteci sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Sonuç olarak, mülteci/sığınmacı meselesinde kesin çözümüne bir süre daha varılamayacaktır.

Bu araştırma, Rusya-Ukrayna Savaşı ile başlayan Ukraynalı mülteci sorununu ele almakla birlikte, Ukraynalı mültecilerin Avrupa'daki mevcut durumu ve haklarının neler olduğu incelemesini de kapsamaktadır. Savaş, hala dünya gündeminde ilk yerini korurken, insanların bilgilenmesi için ortaya çıkan birçok haberler hem bilgi kirliliğine neden olmakta hem de konunun anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle bu çalışma, resmi sitelerde açıklanan mülteci sayıları ile Avrupa ülkelerinin, Ukraynalı mülteciler için izlediği politikaları inceleyip bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu tezin ilk bölümünde; çalışmanın temel kavramları olan 'mülteci', 'sığınmacı' ve 'göçmen' tanımları açıklanacak ve birbirleri arasındaki kavram farkları ele alınacaktır. Ayrıca, Türkiye'de geçici koruma kavramının ne olduğu incelenecektir. Tezin, hangi kuramsal çerçeveye yazıldığına yer verilecektir. Araştırmanın ikinci kısmında, 2022 Rusya-Ukrayna Savaşı'nın neden çıktığını daha iyi anlamak için geçmişten günümüze bu iki ülkenin sorunları kısaca anlatılacaktır. Daha sonrasında, 2014 Donbas Savaşı ve Kırım'ın ilhakı ile 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan savaşın başlama nedenleri ele alınacaktır. Araştırmanın üçüncü kısmında, Avrupa'nın Ukraynalı mülteciler ile Suriyeli mülteci/sığınmacı arasında neden ikiyüzlü politika sergilediklerini daha iyi kavrayabilmek için AB Müktesebatı'nda mülteciliğin ne olduğundan kısaca bahsedilecektir. Sonrasında, AB'nin Suriye ve Ukraynalı mültecilere uyguladığı ikircikli politika ve Avrupa'nın Ukraynalı mülteciler için izlediği mülteci politikalarının neler olduğundan değinilecektir. Araştırmanın dördüncü ve son kısmında, hangi ülkede ne kadar Ukraynalı mülteci var, Ukraynalı mültecilerin son durumu nedir, mülteci olarak ne gibi hukuki haklara sahip oldukları ve Türkiye'deki Ukraynalı göçmenlerin durumlarının neler olduğu incelenecek; değerlendirme ve politika önerileri ile tez sona erecektir.

Sonuç olarak bu çalışmada, Rusya-Ukrayna Savaşı ile başlayan Ukraynalı mülteci sorununu ele alınmakla beraber, AB'nin Ukraynalı ve Suriyeli mülteci arasında uyguladığı ayrıcalıklı politikayı yorumlamak ve Ukraynalı mültecilerin Avrupa'daki mevcut durumu ve haklarının neler olduğu incelemesini yapabilmek amacıyla yazılmıştır.

“

Savaş, hala dünya gündeminde ilk yerini korurken, insanların bilgilenmesi için ortaya çıkan birçok haberler hem bilgi kirliliğine neden olmakta hem de konunun anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

”

⁹ Bknz. <https://www.amerikaninsesi.com/a/ukrayna-dan-kacanlarin-sayisi-5-milyonu-asti/6537397.html> (Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2022)

TEMEL KAVRAMLAR VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu başlık altında özellikle medyada ve günlük tartışmalarda birbirinin yerine sıkça kullanılan, ancak kavram bakımından aralarında büyük anlam farkı olan ve bu tezin daha iyi anlaşılması için “mülteci”, “sığınmacı”, “göçmen” ve “mülteci, göçmen ve sığınmacı arasındaki farklar” kavramları açıklanacaktır.

1.1. Mülteci Kavramı

2004/83/EC (AT) sayılı Avrupa Konsey Yönergesinin 2. maddesinin (c) fıkrasının açık ifadesi ile mülteci: “Madde 124 kapsamına girmeyen ve ırk, din, milliyet, siyasal görüş ya da belirli bir sosyal gruba üye olmak nedeniyle zulüm göreceğine dair yerinde bir korkuyla uyruğunda olduğu ülkenin dışında olan ve söz konusu korku nedeniyle kendisini o ülkenin korumasına bırakmak istemeyen bir üçüncü ülke uyruklu ya da, yukarıda belirtilen nedenlerle önceki daimi ikamet yeri olan ülkenin dışında olup da o ülkeye dönemeyen ya da söz konusu korku nedeniyle, dönmek istemeyen vatansız bir kişi anlamına gelir.”¹⁰

Sığınmacılarla ilgili en önemli uluslararası düzenleme şüphesiz 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi’dir. Sözleşmenin 1/A-2. maddesi mülteciyi: “1 Ocak 1951’den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs...” olarak tarif etmektedir. Bu tanım şüphesiz kategorik ve statü tanımıdır.¹¹

1.2. Sığınmacı Kavramı

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi’nde sığınmacı tanımına yer verilmemiş olduğu gibi sığınmacılık kavramından da bahsedilmemiştir. Birleşmiş Milletler bünyesinde 1959 yılında başlayan sığınma hakkına ilişkin çalışmalar sonucu 14 Aralık 1967 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından “Birleşmiş Milletler Ülkesel Sığınma Bildirisi” (United Nations Declaration on Territorial Asylum) kabul edilmiştir. Söz konusu bildirinin en önemli özelliği 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 1967 tarihli Protokol’de hiç değinilmemiş olan sığınma ve sığınmacı kavramlarına değinmesi ve taraf devletler açısından birtakım ilkeler ortaya koymasıdır. Bildiride sığınmacı tanımı yapılmamakla birlikte “sığınma hakkı” (the right to seek and to enjoy asylum) açık bir şekilde düzenlemeye konu edilmiştir.¹²

Sığınmacı, mülteci statüsü almaya dair henüz başvurusunu yapmamış veya başvuru yapmış olmasına rağmen başvurusu henüz onaylanmamış kişiler için kullanılan bir statüdür. Ve başvurusu olumlu sonuçlanan yani mülteci statüsü edinme kriterlerine uygun olan kişi, başından beri mülteci

¹⁰ Şebnem Çakran ve Veyssel Eren, Mülteci Politikası: Avrupa Birliği Ve Türkiye Karşılaştırması, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 14, Sayı 39, Yıl 2017, s. 5

¹¹ Yrd. Doç. Dr. Süleyman Dost, Ulusal Ve Uluslararası Mevzuat Çerçevesinde Ülkemizdeki Suriye’li Sığınmacıların Hukuki Durumu, Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Yıl 2014, s. 34-35

¹² Av. Aytül Uzun, Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 1, Yıl 2015, s. 110-111

statüsü edinme kriterlerine uygun olan kişi, başından beri mülteci olarak kabul edilmektedir. Bir başka deyişle her sığınmacı, mülteci statüsü elde edemeyebilir fakat her mülteci ilk önce sığınmacı statüsündedir.¹³

1.3. Göçmen Kavramı

Uluslararası ölçekte, evrensel olarak kabul edilmiş bir ‘göçmen’ tanımı bulunmamaktadır. Göçmen terimi genellikle, bireyin göç etme kararını, zorlayıcı dış faktörlerin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle ve ‘kişisel uygunluk’ sebepleriyle aldığı tüm durumları kapsar şekilde anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu ifade, maddi ve sosyal koşullarını iyileştirmek ve kendileri ve ailelerine ilişkin beklentilerini geliştirmek amacıyla başka bir ülkeye veya bölgeye hareket eden kişiler ve aile fertleri için geçerli kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler göçmeni, sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey olarak tanımlar. Bu tanım kapsamında, turist veya iş adamı statüsüyle daha kısa sürelerde seyahat eden kişiler göçmen olarak değerlendirilmemektedir.¹⁴

1.4. Mülteci, Göçmen ve Sığınmacı Kavramları Arasındaki Farklar

Yukarıda her üç kavramın tanımı yapıldığı üzere mülteci ve göçmen arasındaki en temel fark; ülkelerini bırakıp başka ülkelere gitmelerindeki amaçtır. Göçmenler ekonomik ve sosyal anlamda daha iyi koşullarda yaşamak için ülkesini gönüllü terk ederken mülteciler ise zulüm gördüğünden dolayı mal ve mülkünü geride bırakıp güvenli bir bölgeye yerleşmek isterler. Bu durumda da göçmenlerin olanakları mültecilerden daha fazladır.

Mülteci ve sığınmacı kavramlarını her ne kadar aynı kavramlar varsayıp birbirlerinin yerine kullanacak da aslınsa aralarında ince bir fark vardır. Sığınmacı kavramı, kendi ülkesini terk ederek üçüncü bir ülkeye gidip orada sığınma talebinde bulunan kişiyi ifade etmektedir. İlgili devlet otoritelerinin, sığınma başvurusunu değerlendirdiği, uluslararası ve iç hukuk kurallarını uygulayarak sığınma hakkını verdiği kimselere ise, “mülteci” denilmektedir.¹⁵

Türkiye’deki göç ve iltica hareketlerine ilişkin düzenlemeler 1994 tarihli İltica Yönetmeliği’ne dayandırılmıştır. Bu bağlamda Türkiye’ye Avrupa ülkelerinden gelen ve üçüncü bir ülkeye gitme işlemlerini yürütenler “mülteci”, Avrupa dışındaki ülkelere gelenler ise “sığınmacı” olarak tanınmakta ve ülkede geçici olarak ikamet etmelerine izin verilmektedir.¹⁶ Yani Türkiye’de mülteci statüsünde yer alabilmek için Avrupa ülkesinden gelmek gerekirken doğudan gelenlere sığınmacı statüsü verilmektedir. Bir başka ifadeyle, ülkelerin mültecilerle ilgili yükümlülükleri 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol ile belirlenmiştir. Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi’ni “coğrafi çekince” ile imzalamıştır. Bu çekince gereğince Türkiye sadece Avrupa’dan gelen insanları mülteci olarak kabul etmektedir. Bu nedenle Türkiye’ye gelen Suriyeliler mülteci olarak değil sığınmacı olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’nin 1951 Cenevre Sözleşmesine coğrafi çekince koyması ile ülkeye gelen Suriyeliler 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin 1. maddesinde yer alan koşulları yerine getirdikleri için kendilerine İçişleri Bakanlığı tarafından sığınmacı statüsü verilmiştir. Sığınmacılık fiili bir durumu ifade etmektedir.¹⁷

¹³ Şeyma Sever, Mülteci Ve Sığınmacı Çocuklara Yönelik Sosyal Politikalar: Türkiye, Almanya Ve İtalya Karşılaştırması, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Yıl 2020, s. 24

¹⁴ Richard Perruchoud ile Jillyanne Redpath, Göç Terimleri Sözlüğü, Uluslararası Göç Hukuku, Uluslararası Göç Örgütü (IOM), İkinci Baskı, s. 37

¹⁵ Nasih Sarp Ergüven ile Beyza Özturanlı, ULUSLARARASI Mülteci HUKUKU Ve Türkiye, AÜHFD, 62 (4), Yıl 2013, s. 1019

¹⁶ Prof. Dr. Bilhan Kartal ile Ara Gör. Gör. Emre Başçı, Türkiye’ye Yönelik Mülteci Ve Sığınmacı Hareketleri, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:2, Haziran 2014, s. 283

¹⁷ Sadegül Durgun ile Ahmet Hamdi Aydın, Sığınmacıların Türkiye’ye Olumsuz Etkileri, Third International, Conference On Social Science and Educational Research, 12 Ocak 2021, s. 421

1.5. Türkiye'nin Geçici Koruma Kavramı

Arap coğrafyasında meydana gelen halk isyanları ve protestolar Tunus ve Mısır'dan başlayarak tüm bölgeyi etkileyerek 15 Mart 2011 tarihinden itibaren Suriye'ye de sıçramıştır. Yaşanan çatışmalar nedeniyle ülke kaos ortamına sürüklenmiş ülkenin bazı kesimlerinde yaşanan iç karışıklıklar ve çatışmalar nedeniyle yüzlerce kişi yaralanmış, yine yüzlercesi hayatını kaybetmiştir.¹⁸

2011 yılının Mart ayında, iç karışıklıkların başlamasından bu yana, günden güne artan sayıda Suriye vatandaşı Türkiye'ye uluslararası koruma bulmak amacıyla gelmektedir. Ülkemiz bu kişilere "Geçici Koruma" sağlamaktadır. Suriye'deki insan hakları ihlallerinde 2012 ve sonrasında ortaya çıkan hızlı artış, insani yardım ihtiyaçlarında dramatik artışları da beraberinde getirmiştir. İç karışıklıkların başlamasından bu yana, Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve komşuluk bağları olan Türkiye Cumhuriyeti bu durumdan etkilenen Suriye vatandaşları için "Açık Kapı" politikası izlemiştir.¹⁹

Türkiye'nin karşılaştığı kitlesel akınlar karşısında aldığı tedbir ve önlemler dikkate alınarak, kendi gerçeklerine uygun bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışma süreci sonunda 30 Mart 2012 tarihinde; "Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge" İçişleri Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulmuştur.²⁰

Mevcut mevzuatımızda kanuni düzeyde yer almayan geçici koruma rejimi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun "Geçici Koruma" başlıklı 91'inci maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır:

- "(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir.
- Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

“

Türkiye'nin karşılaştığı kitlesel akınlar karşısında aldığı tedbir ve önlemler dikkate alınarak, kendi gerçeklerine uygun bir çalışma yürütülmüştür.

”

¹⁸ Türkiye'de Geçici Koruma, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022

¹⁹ Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022

²⁰ Türkiye'de Geçici Koruma, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022

Göç İdaresi Başkanlığı'nın görevleri arasında geçici korumaya ilişkin iş ve işlemleri yürütmek yer almaktadır. Başkanlığımızca, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 91'inci maddesine istinaden geçici korumaya ilişkin yönetmelik çalışmaları sonucu 13 Ekim 2014 tarihli ve 2014/6883 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği çıkartılmıştır.²¹

Türkiye'de mülteci statüsünde bulunan insan sayısı ise Göç İdaresi Genel Müdür Yardımcısı Dr. Gökçe Ok, Türkiye'de yasalara göre mülteci olarak tanımlanmış insan sayısının sadece 28 olduğunu; bunun dışında yaklaşık 2 bin civarında şartlı mülteci olduğunu, ikincil koruma statüsüne sahip kişilerin ve uluslararası koruma statüsüne sahip insanlar olduğunu belirtti.²²

1.6. Kuramsal Çerçeve

Bu tezin kuramsal çerçevesi, Modern Realizmin en önemli temsilcisi Hans Morgenthau'un 6 önemli "Modern Realizm" prensibiyle ele alınmıştır.

Modern realizmin en önemli kurucusu Hans Morgenthau; İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturulan geleceğe dair öngörülerde, uluslararası politikanın iktidar açısından tanımlanan ulusal çıkarlara dayanan nesnel ve evrensel kurallarla yönetildiğini savunmaktadır. Morgenthau'ya göre, uluslararası politika güç mücadelesidir. Morgenthau'ya göre, Realizm'in altı önemli prensibi vardır.²³

- Ulusal çıkarlar güç bakış açısıyla tanımlanmalıdır. Devletlerin amacı güçlerini artırmaktır: Bu prensip altında, 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı; Rusya'nın kendi refahını korumak, topraklarını genişletmek, Donbas'ı alarak sıcak denizlere inmek için Ukrayna ile savaşıması doğal bir olaydır.

- Ahlak ve etik değerlerin uluslararası politika üzerinde hiçbir etkisi yoktur:²⁴ Putin'in Donbas'ı işgalinde; "Nüfus çoğunluğu Ruslardan oluşuyor ve Rusça konuşuyor, bu bölgeye alarak kurtarılmıyız." ifadelerine yer vererek, hiçbir hukuki dayanağı olmadan sadece kendi çıkarlarını sağlamak adına Donbas'ı işgal etmesi ve masum halkı öldürmesi.

- Devletler varlıklarını sürdürmek için askeri güçlerini geliştirirler: Rusya'nın dünyanın en güçlü ordulardan birisine sahip olması, kendisine tehdit olarak gördüğü ülkeleri füzeleri ve askeri gücüyle sindirme politikası izlemektedir. Örneğin Rusya, Finlandiya ve İsveç'in NATO'ya üye olma girişimlerinden duyduğu hoşnutsuzluğu sık sık dile getirmektedirler. Rusya, bu iki ülkenin NATO üyeliğinin gündeme geldiği tarihten itibaren uyarılarda bulunuyor. Rus Dışişleri Bakanlığı, Finlandiya'nın NATO'ya katılımı halinde; "ulusal güvenliğine yönelik tehditleri durdurmak için hem askeri hem de diğer nitelikte bir dizi adım atmak zorunda kalacağını" duyurmuştu.²⁵

²¹ Bknz (a.g.s) <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022

²² Esma Kasar, Göç Ve Uyum Konulu Toplantıda Türkiye'deki Göç Olgusu Anlatıldı, 'QAH Kırım Haber Ajansı', QAH-Ankara, 17 Mart 2021, Bknz. <https://qha.com.tr/haberler/politika/goc-ve-uyum-konulu-toplantida-turkiye-deki-goc-olgusu-anlatildi/310229/>, (Erişim Tarihi): 31 Mayıs 2022

²³ Dursun Murat Düzgün, Realizm Teorisinin Ortaya Çıkışı Ve Gelişme Evreleri, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Volume 47, 22 Ağustos 2022, s. 262

²⁴ Dursun Murat Düzgün, Realizm Teorisinin Ortaya Çıkışı Ve Gelişme Evreleri, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Volume 47, 22 Ağustos 2022, s. 262

²⁵ Rusya, NATO'ya Üye Olması Halinde Finlandiya Ve İsveç'e Nasıl Karşılık Verebilir? "Euronews.", 22 Mayıs 2022, Bknz. <https://tr.euronews.com/2022/05/22/rusya-nato-ya-uyele-olmas-halinde-finlandiya-ve-isvec-e-nas-l-kars-l-k-verebilir>, (Erişim Tarihi): 24 Mayıs 2022

- İktidar açısından, çıkarlar sabittir ve değişmez, ancak zaman içinde bulunduğu ortama göre değişebilir: 1783'te Kırım'ın Ruslar tarafından ilk kez işgal edilmesi onun "sıcak denizlere inme" politikası için en önemli kilometre taşlarından biriydi.²⁶ Kırım, yıllar içinde bağımsızlığını kazanıp sonrasında Ukrayna'ya bağlansa da Rusya'nın Kırım'ı yeniden topraklarına katma hayali hep vardı. 2014 yılında Ukrayna'daki siyasi krizden yararlanarak Kırım'ı ilhak etti.

- Uluslararası politikayı şekillendiren başlıca aktörler ulus devletleridir: Rusya'nın Donbas'ı işgal etmesinin bir diğer nedeni de yukarıda bahsedildiği üzere Donbas bölgesinde Rus vatandaşlarının fazla olmasıdır. Ayrıca, AB'nin Suriye'den gelen sığınmacılar; "kara kafalı, kara gözlü, Ortadoğu kültürüyle yetişmiş, bizim toplumumuza uyum sağlayamazlar." ifadelerini kullanarak ülkelerine almadıkları; Ama söz konusu Ukraynalı sığınmacılara gelince "mavi gözlü, sarı saçlı, onlarda Avrupa'nın çocukları" olduğunu dile getirerek sınır kapılarını açan bir politika sergilemektedir.

- İnsan doğası, İdealist veya Liberallerin söylediği kadar iyi değildir. Aksine, insanlar bencildir ve çıkarlarını takip eden varlıklardır.²⁷ Rusya'nın kendi çıkarlarını gözeterek Ukrayna'yı işgal etmesi, AB'nin kendi vatandaşlarının refahını ön planda tutarak Suriyeli sığınmacılardan sadece eğitilmiş, kendi ülkelerini hizmet edebilecek donanımda sığınmacıları kabul etmesi bu prensiple açıklanmaktadır.

Bu araştırma, Hans Morgenthau'un 6 önemli Modern Realizm prensibi çerçevesinde bakıldığında; devletler kendi çıkarlarını korumak, ülkesini güçlendirmek için savaşmakta olup, bu durum ülkelerin doğasında vardır. Aynı olay günümüzde Rusya-Ukrayna Savaşı'nda yaşanmaktadır.

Savaşların bir sonucu olan mülteci sorunu; Modern Realizm Teorisinde, AB'nin kendilerine yakın gördüğü Ukraynalı sığınmacıları Geçici Koruma Direktifi doğrultusunda geçici koruma statüsü hakkını tanıırken; kendi kültürlerinde uzak yetişmiş Suriyeli sığınmacılara kapılarını kapatmaları ulus devlet prensibi altında bakıldığında olağan bir sonuçtur.

Bu araştırma, Hans Morgenthau'un 6 önemli Modern Realizm prensibi çerçevesinde bakıldığında; devletler kendi çıkarlarını korumak, ülkesini güçlendirmek için savaşmakta olup, bu durum ülkelerin doğasında vardır.

²⁶ Özgür Karahan, Rusya'nın Emelleri, Rusya'nın Doğu'daki Hedefleri, 2021, Bknz. <https://emelvakfi.org/emeldergisi/rusyanin-emelleri/>, (Erişim Tarihi): 24 Mayıs 2022

²⁷ Dursun Murat Düzgün, Realizm Teorisinin Ortaya Çıkışı Ve Gelişme Evreleri, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Volume 47, 22 Ağustos 2022, s. 262

RUSYA

Kiev

UKRAYNA

Luhansk

Donetsk

MOLODOVA

ROMANIYA

KIRIM

UKRAYNALILARIN MÜLTECİ OLARAK AVRUPA ÜLKELERİNE GİTMELERİNE SEBEP OLAN RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'IN KISA ÖZETİ

24 Şubat 2022 tarihinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in emriyle Rus askerlerin Ukrayna sınırını geçerek başlattığı Rusya-Ukrayna Savaşı'nı daha iyi anlayabilmek için ilk olarak, Rusya ve Ukrayna'nın geçmişteki ilişkilerini bilmek gerekir. Zira 24 Şubat'ta başlayan savaş, geçmişten günümüze gelen birtakım sorunların çözülemeyip dallanıp budaklanmasıyla en sonunda bu iki ülkeyi savaşa sürüklemiştir.

Kısa bir giriş yapmak gerekirse; Ruslar tarihsel süreçte hem etnik hem de coğrafi olarak kendilerinden bir parça olarak gördükleri ve hatta "Küçük Rusya" olarak adlandırdıkları Ukrayna'nın SSCB'nin dağılmasını takiben bağımsızlığını kazanmasını da hazmedememişlerdir. Çünkü Ukrayna, Ruslar ile Avrupa devletleri arasında bir tampon bölge olması ve aynı zamanda Rusların sıcak denizlere açılan kapısı olan Karadeniz'i kuzeyden kontrol etmesi gibi nedenlerle coğrafi olarak son derece önemlidir. Ukrayna'nın kaybıyla bu olanakları yitiren Ruslar için bu kayıp Rusya'nın jeopolitik seçeneklerinin sınırlandırılması manasına da gelmektedir. Ayrıca Ukrayna olmadan Rusya'nın Avrasya İmparatorluğu'nu yeniden kurma yönündeki girişimleri başarısız olacağı gibi, Orta Asya ülkelerindeki doğum patlaması da dikkate alındığında, nüfus artış hızı sürekli olarak azalan Rusya'nın Avrasya bölgesindeki varlığı kaçınılmaz olarak her geçen yıl daha az Avrupalı, daha fazla Asyalı olacaktır. Tarihsel süreçte yaşanan tüm bu gelişmeler iki millet arasındaki ayrımı artırarak, çatışmanın zeminini hazırlamıştır.²⁸

2.1. SSCB'nin Dağılması Sonrası Rusya-Ukrayna İlişkilerine Kısa Bir Bakış

Leonid Kravçuk, 1991'de bağımsızlığını ilan eden Ukrayna'nın ilk cumhurbaşkanı seçilmiş ve üç sene iktidarda kalmıştır. 1994'te yapılan seçimlerde ise cumhurbaşkanı olarak Leonid Kuçma seçilmiştir. Bu seçimler aslında Rusların yoğun olarak yaşadığı doğu bölgelerin zaferi olarak görülür. Fakat her iki cumhurbaşkanı döneminde (özellikle Kravçuk döneminde) Ukrayna'da kimlik bunalımı yaşanmaya başlamıştır. Batıcılık-Avrasyacılık arasında yaşanan gelgitler Ukrayna siyasal hayatında etkisini göstermiştir.²⁹

Putin'in Rusya Devlet Başkanı olmasıyla Moskova ile Kiev arasında ilk büyük diplomatik kriz yaşandı. 2003 sonbaharında; Rusya beklenmedik bir şekilde Kerç Boğazı'nda, Ukrayna'ya bağlı Tuzla adasına doğru bir baraj inşa etmeye başladı. Kiev bu adımı; "sınırı yeniden çizme ve Tuzla'yı ilhak girişimi" olarak adlandırdı. Kriz giderek tırmandı ve ancak başkanların yüz yüze görüşmesinin ardından sorun çözüldü. Baraj inşaatı durduruldu fakat bu baraj, iki ülke arasındaki derin bir yaraya sebep oldu.

2004 yılında Ukrayna seçimlerinde, batının desteğiyle giren Viktor Yuşçenko ve Rusya'nın desteklediği Viktor Yanukoviç de dâhil olmak üzere 26 aday katıldı. İkinci tura kalan bu iki aday arasındaki çekişme, Yanukoviç'in Yuşçenko'dan yaklaşık %3 daha fazla oy almasıyla daha da alevlendi. Donetsk ve Lugansk bölgelerinde seçimlere hile karıştığını iddia eden Yuşçenko ve yanlıları Bağımsızlık Meydanı ve Ukrayna Parlamentosu önünde gösterilere başlama kararı aldı. Adını Yuşçenko'nun seçim kampanyasında turuncu rengi kullanmasından alan hareket, mahkemenin ikinci tur sonuçları

²⁸ Dr. Öğr. Üyesi Selim Kurt, Güvenlikleştirme Kuramı Açısından Rusya Federasyonu-Ukrayna Çatışmasını Anlamak, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 75, No.1, Yıl 2020, s. 15

²⁹ A. Sait Sönmez, Harun Bıçakçı ve Cuma Yıldırım, Kırım Sorunu Bağlamında Rusya-Ukrayna İlişkilerinin Analizi, International Journal of Social Sciences and Education Research, 01 Ocak 2015, s. 660

hakkında geçersizlik ve oylamanın yeniden yapılması kararını vermesiyle 26 Aralık 2004'te yapılan oylamayla devlet başkanlığı koltuğuna Viktor Yuşçenko'yu getirdi.³⁰

1 Ocak 2009 tarihinde, Rusya'nın doğalgaz şirketi Gazprom, aniden Ukrayna'ya gaz iletmeyi durdurdu. Avrupa genelinde bir gaz krizini tetikleyebilecek olay, Avrupa ve Ukrayna'da büyük yankı buldu. Çözüm sağlanması konusunda uluslararası baskı, Timoşenko ve Putin arasında yeni bir gaz anlaşması yapılması ile sonuçlandı.

2010 yılında başkanlık koltuğuna oturan Yanukoviç, 2013 yılına gelene kadar hem Rusya hem de Avrupa Birliği arasında dengeyi koruyucu bir siyaset izlemeye çalışıyordu. Fakat 2013 yılı sonlarında Yanukoviç, aldığı kararla Ukrayna'nın politik eğilimini Rusya'dan yana çevirdiğini açıkça göstermiştir.³¹ Rusya'nın baskıcı politikası sebebiyle Avrupa Birliği ile birkaç gün içinde gerçekleşecek olan bir serbest ticaret anlaşmasının imzalanacağını açıklamasının ardından, Ukrayna'da "Maydan Devrimi" olarak anılan ve Turuncu Devrim'den beri ülkede görülen en büyük protestolar başladı. Kiev'in Maydan Meydan'ında toplanan göstericiler, Belediye Binası ve Adalet Bakanlığı dâhil olmak üzere önemli hükümet binalarını kuşattılar. Şubat'ın son haftalarında protestolar sırasında yaşanan şiddet, 100'ün üzerinde ölü ile Ukrayna'ya Sovyetler'den ayrıldığından beri gördüğü en kanlı haftayı yaşattı.

2.2. 2014 Donbas Savaşı ve Kırım'ın İlhakı

İki ülke arasında gerginliğin hat safhaya çıktığı ve krizin dönüm noktası hiç şüphesiz Mart 2014'te Rusya'nın Kiev'deki siyasi otorite boşluğundan yararlanarak, Kırım'ı ilhak etmesi ve Dosbas'a Savaşı oldu.

2014 Kırım İlhakı'na geçmeden önce Kırım'ın neden Rusya için bu denli önemli olduğunu daha iyi kavrayabilmek adına Kırım'ın tarihinden kısaca bahsetmekte fayda vardır. Altınordu Devleti'nin ortadan kalkmasından sonra Hacı Giray tarafından Kırım Yarımadası'nda kurulan Kırım Hanlığı, Fatih Sultan Mehmet döneminde Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmış ve yıllar boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimi altında uzunca bir süre Karadeniz'in kuzeyinde varlığını sürdürmüştür. Yaklaşık 700 yıllık bir tarihe sahip olan Kırım Yarımadası, dünya tarihi açısından jeopolitik ve geo-stratejik öneme sahip bir toprak parçasıdır. Bu nedenle de tarih boyunca Kırım başta Rusya olmak üzere ABD ve AB gibi büyük güçlerin hâkimiyet kurmaya çalıştığı veya sahip olmak için çeşitli girişimlerde bulunduğu kilit bir bölgedir. 1921 yılında "Kırım Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti" adıyla Lenin tarafından kurulmuş, 1945 yılında da Kırım bölgesi olarak Rusya Federasyonu topraklarına katılmıştır. Kırım'ın Ukrayna'ya bağlandığı 1954 yılından 1991 yılına kadar geçen süreçte Kırım'ın yönetsel ve idari yapısında herhangi bir değişiklik olmamıştır. Ancak Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından sonra Kırım özerkleşmiş ve yine bu tarihte Ukrayna bağımsızlığını ilan etmiştir. Rusya'nın Kırım üzerinden sıcak denizlere açılma isteğinin, Avrupa'ya gönderilecek enerji için Kırım'ın bir koridor oluşturmalarının ve deniz ticareti açısından Kırım'ın önemli bir yer tutmasının etkili olduğunu söylemek mümkündür.³²

Ukrayna'da Başkan Yanukoviç'in yönetimine karşı toplu protestoların yol açtığı iktidar krizinden ve sonrasında Yanukoviç'in ülkeden kaçmasından yararlanarak Rusya Hükümeti, uzun zamandır hedeflediği Kırım'ı almak için harekete geçti. Rusya'nın Kırım Yarımadası'na özel kuvvetlerini çıkararak kontrolü ele geçirmesi, 27 Şubat 2014 tarihine damgasını vurmuştur. Yaşanan bu olay, durumu ülke içi bir krizden bölgesel ve uluslararası bir soruna dönüştürmüştür. Kırım Özerk Cumhuriyeti Meclisi referandum kararı alarak, kendi geleceğini belirleme yolunu seçmiştir. Yüzde 81 katılımı ile gerçekleşen (%97 lehte oy) referandumdan Rusya'ya katılım kararı çıkmıştır. Önce bağımsız olan Kırım,

³⁰ Melisa Tekeli, Turuncu Devrimi'den Bugüne: Ukrayna'da İç dinamikler, 'Politika Dergisi', 4 Ocak 2014 Bknz. https://politikadergisi.com/makale/turuncu-devrimden-bugune-ukraynada-ic-dinamikler?quicktabs_en_son_erikler=4, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022

³¹ İbrahim, Murat Şirin, Öncesi ve Sonrası İle Ukrayna'da Maydan Süreci, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Araştırmaları Anabilim Dalı, İstanbul, Yıl 2019, s. 45

³² Ali Konak, Kırım'ın İlhakı İle Sonuçlanan Ukrayna Krizi Ve Ekonomik Etkileri, Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 8, Haziran 2019, s. 84

daha sonra Rusya'ya katıldığını ilan etmiştir.³³ Yaşanan olaylar sonucunda ise AB, BM ve NATO'nun alınan kararı tanımadıklarını açıkladıkları görülmüştür.

Kırım'ın Ukrayna'dan ayrılıp Rusya'ya katılması, Donbas'ta hükümetin düşmesinden beri protestolarını sürdürmekte olan ayrılıkçılara model olmuş, Kırım ile aynı tarihlerde başlayan ve sokaklarda süren protestolar Mart ayı içerisinde bina işgallerine dönüşmeye başlamıştır. Geçici hükümetin, ayaklanmaya gereken müdahaleyi zamanında gösterememiş olması, ayrılıkçı hareketin ilk aşamada önemli kazanımlar elde etmesini kolaylaştırmıştır. Donbas'taki protestolar, toplumun beklentilerine cevap veren yerel liderlerin öncülük ettiği doğaçlama bir süreç olarak başlamış gibi görünse de Kırım'daki olayların gelişimine paralel olarak hükümeti doğrudan hedef alan planlı ve kontrollü bir eylem profili çizmiştir. Ayrılıkçılar Donbas'ta kazanımlarını pekiştirirken Kiev, ancak Mayıs sonundaki seçimlerden sonra Donbas'a müdahale iradesi gösterebilmiştir. Yeni hükümet, Haziran başında iç güvenliği tekrar tesis edebilmek için Donbas'taki ayrılıkçılara yönelik kapsamlı bir operasyon başlatmış ve Temmuz ayı itibarıyla ayrılıkçıların elinde bulunan bazı endüstri şehirlerini geri almayı başarmıştır. Fakat bu başarılı ivme Ağustos ayının sonunda, Ilovaisk kasabası yakınlarında ağır bir darbe almıştır. Ayrılıkçıların askerî kapasitesini aşan bu saldırı, Ukrayna birliklerini durdurmuş ve savunma pozisyonuna geçmeye zorlamıştır. Çatışmanın tarafları, meydana gelen zayıttan dolayı yeniden toparlanma ihtiyacı duymuş ve ateşkes gündeme gelmiştir. Sahadaki stratejiyi belirleyen Rusya, altı aydır devam eden iç savaşta geline aşamayı diplomasi yoluyla güvence altına almak istemiş ve ayrılıkçılara meşruiyet kazandırabilmek için Ukrayna ile ateşkes masasına oturmalarını sağlamıştır. Böylece 5 Eylül 2014 tarihinde Minsk-1 Mutabakatı imzalanmış ve kısa bir süreliğine ateşkes koşulları tesis edilebilmiştir.³⁴

2.3. 24 Şubat 2022 Savaşın Başlangıcı

Yukarıda bahsedilen olaylar 24 Şubat 2022'de başlayacak işgalin habercisiydi. Özellikle Volodimir Zelenski'nin, NATO'ya; "Bizi de NATO'ya alın." çağrılarını sıklaştırdıkça, Vladimir Putin'in bu konudaki rahatsızlığı hat safhaya çıkmıştır. Kremlin, Ukrayna'nın Batı ile yakınlaşma hamlesinden sonra ordusunu Ukrayna sınırına, ilhak edilen Kırım'a ve Donbas bölgesine yığmıştır. 24 Şubat 2022 tarihinde, Moskova saatiyle 06.00 civarında (UTC+3), Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in; "Ukrayna'nın askerden ve Nazizm'den arındırılması" amacıyla başlattığı askerî operasyon ile resmi olarak Rusya-Ukrayna Savaşı'nı başlattı.

Rusya, altı aydır devam eden iç savaşta geline aşamayı diplomasi yoluyla güvence altına almak istemiş ve ayrılıkçılara meşruiyet kazandırabilmek için Ukrayna ile ateşkes masasına oturmalarını sağlamıştır.

³³ Arzu Al ile Figen Aypek Ayvaci, Uluslararası Politik Ekonomi: Bitmeyen Kırım Sorunu, Güvenlik Stratejileri, Sayı 26, Yıl 2013, s. 231

³⁴ Gökhan Cin ile Hasan Hüseyin Tekin, Rusya'nın Hibrit Savaş Kapasitesinin Kırım ve Donbas Vakaları Üzerinden Analizi, Güvenlik Stratejileri Dergisi, Cilt 17, Sayı 37, Yıl 2021, s. 225

AVRUPA’NIN İKİRCİKLİ MÜLTECİ POLİTİKASI

Rusya-Ukrayna Savaşı’nın halen devam ettiği bugünlerde; “Ukraynalı mülteci sorunu” , “Ortadoğulu mülteci sorununun” yanında dünya için çok yeni bir mesele haline gelmiştir. Bu yüzden, devletler bu konunun üzerine çok gidememiş ve resmi sitelerde paylaşılan veriler yetersiz kalmıştır. Örneğin Türkiye, savaştan kaçıp Türkiye’ye gelen Ukraynalıların statüsünün ne olduğunu hala kamuoyuyla paylaşmamıştır. Bu gibi sebeplerden, literatürde, makalelerde yeterli kaynak bulunmamaktadır. Bu başlığın altında incelenmiş olan “Ukraynalı mülteciler” sorunu ve verileri daha çok gazete ve dergi kaynaklarına dayanmaktadır.

3.1. AB Müktesebatında Mültecilik

Mültecilerin hukuki statüsüne ilişkin Cenevre Sözleşmesi, BM Genel Kurulu’nda 1950’de kabul edilmiş, 28 Temmuz 1951 tarihinde imzalanmış ve 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, sözleşmeyi 29 Ağustos 1961 tarihinde 359 sayılı kanunla onaylamıştır. Sözleşme; mülteci tanımı, mültecilerin hakları ve yükümlülükleri ile ilgili birçok konuyu içermektedir. Temel amacı, herhangi bir çatışma halinde sivillerin ve savaş esirlerinin korunmasını sağlamaktır.³⁵

”

Temel amacı, herhangi bir çatışma halinde sivillerin ve savaş esirlerinin korunmasını sağlamaktır.

“

3.2. AB’nin Suriye ve Ukraynalı Mültecilere Uyguladığı İkircikli Politika

2010 yılında Tunus’tan başlayarak Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkelerine yayılan ve Arap Baharı adını alan halk ayaklanmaları, Tunus, Mısır ve Libya’da hükümetin devrilmesine, Suriye’de iç savaşa, Libya’da iç savaşla birlikte dış müdahaleye, Cezayir, Fas, Suudi Arabistan ve Ürdün gibi ülkelerde küçük çapta da olsa reformların yapılmasına neden olmuştur.³⁶ Bu ayaklanma ve protestoların 2011 yılında Suriye’de iç savaşa neden olacağını kimse tahmin edemezdi.

İç savaşın çıkmasıyla savaştan kaçan Suriyeli sığınmacılar, kendilerine güvenli bir yaşam alanı bulmak umuduyla Avrupa’ya gitmek için Türkiye’ye akın etmeye başlamışlardır. Ama AB kapılarını Ortadoğu’dan gelen sığınmacılara

³⁵ İKV Kurucu Ve Mütvevelli Kurumları, Türkiye-AB Mülteci Sözlüğü, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul, Yayın No 290, 2017, s. 11

³⁶ Doç. Dr. İsmet Göçer ile Doktora Öğrencisi Sertan Çınar, Arap Baharı’nın Nedenleri, Uluslararası İlişkiler Boyutu Ve Türkiye’nin Dış Ticaret Ve Turizm Gelirlerine Etkileri, KAÜ İİBF Dergisi Cilt 6, Sayı 10, Yıl 2015, Önsöz

3.3. Avrupa'nın Ukraynalı Mülteciler İçin İzlediği Mülteci Politikası

24 Şubat 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan kaçan Ukraynalı mülteciler, Dünya için yeni bir sorun teşkil etmektedir. AB, Rus işgalinin ardından Ukrayna'yı terk eden milyonlarca yerinden edilmiş insana sığınma sağlamak için ilk kez "Geçici Koruma Yönergesi" devreye soktu (Bu yönerge, "4.2. Ukraynalı Mültecilere Tanınan Hukuki Statü ve Haklar" adlı başlığın altınca detaylıca incelenecektir). Gelişleri, yabancı düşmanı partiler de dâhil olmak üzere Avrupa toplumu tarafından tam bir kabulle karşılandı. Kısa vadede mülteci dalgası; finansman, koordinasyon ve yönetim zorlukları ve uzun vadeli uyum zorlukları, savaşın süresi ve yaratacağı mültecilerin hacmi hakkındaki belirsizlik bağlamını ortaya koymaktadır.⁴¹

Çoğunluğu kadın ve çocuklardan (Ukrayna, 18-60 yaş arası erkeklerin ülkeyi terk etmesini yasaklıyor) olmak üzere ülkelerini terk eden Ukraynalılar, AB'nin sınır ülkelerinde açık kollarla karşılandı. Ayrıca, hem sınır ülkelerinde hem de AB'nin geri kalanında mültecileri sınırlarda kabul etmek, yerleştirmek ve onlara barınak sağlamak için kurulmuş bir dizi sivil girişim tarafından memnuniyetle karşılandılar.⁴²

”

Dünya için yeni bir sorun teşkil etmektedir. AB, Rus işgalinin ardından Ukrayna'yı terk eden milyonlarca yerinden edilmiş insana sığınma sağlamak için ilk kez "Geçici Koruma Yönergesi" devreye soktu.

“

”

Kısa vadede mülteci dalgası; finansman, koordinasyon ve yönetim zorlukları ve uzun vadeli uyum zorlukları, savaşın süresi ve yaratacağı mültecilerin hacmi hakkındaki belirsizlik bağlamını ortaya koymaktadır.

“

⁴¹ Carmen González Enríquez, 'The Welcome Given To Ukrainian Refugees: Some Challenges And Uncertainties', Real Instituto Elcano Royal Institute, 18 Nisan 2022, Bknz. <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-welcome-given-to-ukrainian-refugees-some-challenges-and-uncertainties/>, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022

⁴² Carmen González Enríquez, 'The Welcome Given To Ukrainian Refugees: Some Challenges And Uncertainties', Real Instituto Elcano Royal Institute, 18 Nisan 2022, Bknz. <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-welcome-given-to-ukrainian-refugees-some-challenges-and-uncertainties/>, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022

AVRUPA ÜLKELERİNDEKİ UKRAYNALI MÜLTECİLERİN DURUMU

4.1. Hangi Ülkede Ne Kadar Ukraynalı Mevcut?

Bu başlığın altında gösterilecek bütün veriler ve tablolar “Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation” sitesinden alınmıştır.

Sitenin başındaki uyarı; varış istatistikleri, başta resmi sınır geçiş noktalarından yetkililer tarafından sağlanan veriler olmak üzere çeşitli kaynaklardan derlenmektedir. Tüm istatistiksel bilgilerin doğrulanmasını sağlamak için her türlü çaba gösterilmiş olsa da, bazı varışlara ilişkin rakamlar bir tahmini temsil etmektedir. Çünkü bilgiler ve veriler sürekli güncellenmektedir. Bu nedenle, geriye dönük de dâhil olmak üzere rakamlarda değişiklikler olabilir. Özellikle, Schengen bölgesi içinde özgürce hareket etme hakkı, Avrupa Birliği içinde çok az sınır kontrolü olduğu anlamına gelir. Ukrayna sınırındaki Schengen ülkelerine (Macaristan, Polonya, Slovakya) gelenlerin verileri bu nedenle yalnızca o ülkeye giden sınır geçişlerini temsil etmektedir, ancak çok sayıda insanın başka ülkelere taşındığını tahmin ediyoruz. Buna ek olarak, UNHCR, Ukrayna'dan eve dönmek üzere ayrılan sınır ülkelerinden gelen kişileri saymıyor. Ayrıca, Ukrayna'dan kaçanlar arasında çifte vatandaşlığa sahip Ukrayna vatandaşları da vardır.⁴³

Ülkeler	Zaman	Nüfus
Polonya	19 Mayıs 2022	3,439,857
Romanya	18 Mayıs 2022	937,082
Rusya	19 Mayıs 2022	887,651
Macaristan	19 Mayıs 2022	626,548
Moldova	19 Mayıs 2022	467,636
Slovakya	19 Mayıs 2022	432,502
Belarus	12 Mayıs 2022	27,308

1.1. Bknz. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

* Bu tabloda, Romanya ve Moldova arasındaki sınırı geçen insanları da hesaba kattığından, yukarıda sunulan Ukrayna'dan kaçan toplam mülteci sayısından daha yüksektir. ⁴⁴

⁴³ Refugees Fleeing Ukraine (Since 24 February 2022), Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation, Bknz. <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022

⁴⁴ Refugees Fleeing Ukraine (Since 24 February 2022), Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation, Bknz. <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022

Tablodan anlaşılacağı üzere Ukraynalı mültecilerin, en fazla gittikleri komşu ülkeleri sırasıyla; Polonya, Romanya, Rusya, Macaristan, Moldova, Slovakya ve Belarus'tur.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde iki ülke dikkat çekmektedir; bunlardan birincisi Polonya, ikincisi Rusya'dır. Polonya, tüm dünya da bilinen aşırı milliyetçi bir ülkedir. Fakat bu veriler gösteriyor ki, Ukraynalılara karşı böyle bir tutum içinde değiller ama neden? Polonyalılar, Ukraynalılarla aynı atadan geldiklerine inanmaktadırlar. Ayrıca iki milletin de Hristiyan dinine mensup olması Polonya Devleti'nin Ukraynalılar için ılımlı bir politika uygulamasına sebep olmuştur. Polonya, uyguladıkları çifte standart mülteci politikasını haberlerde, röportajlarda söylemekten de geri kalmıyorlar. Örneğin, Polonyalı milletvekili Dominik Tarczynski, katıldığı bir televizyon programında, "Bir tane Müslüman mülteci almadık. Bir tanesi bile Polonya'ya giremeyecek. İki milyondan fazla Ukraynalı aldık ülkemize. Ama tek bir Müslümanı bile almayacağız, çünkü almayacağımıza söz verdik. Gurur duyuyorum." ifadelerini kullandı.⁴⁵

Rusya, en fazla Ukraynalı mülteci nüfusuna sahip üçüncü ülke olması; Ukraynalılar, neden kendilerine savaş açan bir ülkeye gitmek istediklerine dair tartışmaları beraberinde getirmiştir. Çünkü gidenlerin çoğu Rus vatandaşdır. 2001 yılı nüfus sayımına göre komşu ülke Ukrayna'da yaşayan Rus sayısı 8,3 milyondur. Ruslar Ukraynalılardan sonra ülkedeki en büyük ikinci etnik grubunu oluşturmaktadır.⁴⁶ Burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. En son yapılan sayımın üzerinden 21 yıl geçmiştir. Rus nüfusun artmış olduğunu göz önünde bulundurmakta fayda vardır.

Savaşın başlamasıyla çoğu Ruslar kendi istekleriyle ülkelerine dönmüştür. Diğer bir yandan Rusya, Ukrayna'da yaşayan Rusları ülkesine getirmek için zorlamaktadır. Hatta Rusya Devleti, daha fazla mülteciyi ülkesine getirebilmek için sığınmacılara bazı haklar bile vermiştir. Tanınan haklardan bir tanesi; Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Rus kuvvetlerinin Ukrayna'nın doğu ve güneyinde işgal ettiği bölgelerde yaşayan Ukraynalılara Rus vatandaşlığı almayı kolaylaştıran kararnameyi imzalamasıdır. Putin'in imzasıyla birlikte vatandaşlık almayı kolaylaştıran süreç; Zaporijya ve Herson'da da yürürlüğe girecektir. Rus kontrolünde yaşayan tüm Ukraynalıların vatandaşlık için başvuruda bulunma hakkı da olacaktır.⁴⁷

”

Savaşın başlamasıyla çoğu Ruslar kendi istekleriyle ülkelerine dönmüştür. Diğer bir yandan Rusya, Ukrayna'da yaşayan Rusları ülkesine getirmek için zorlamaktadır. Hatta Rusya Devleti, daha fazla mülteciyi ülkesine getirebilmek için sığınmacılara bazı haklar bile vermiştir.

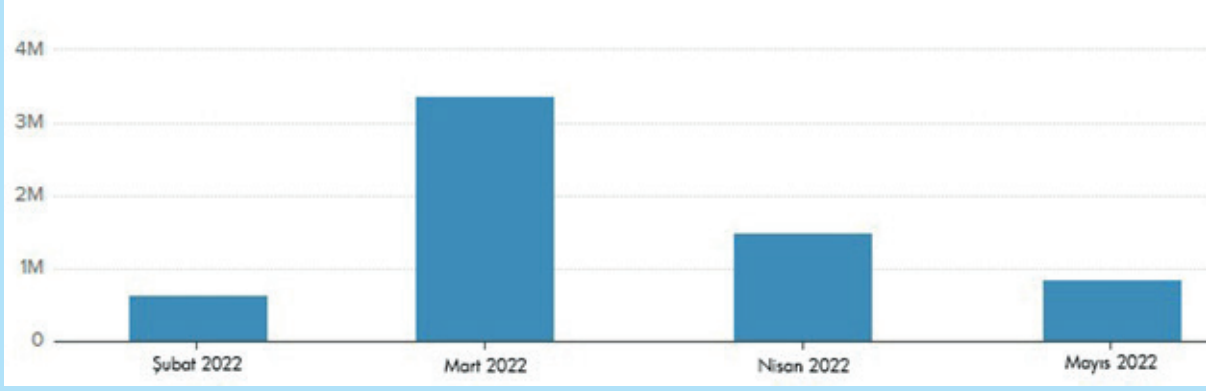
“

⁴⁵ Polonyalı Politikacı Tarczyński: 2 Milyon Ukraynalı Mülteci Aldık 1 Tane Bile Müslüman Almayacağız, 'Yeni Şafak', 11 Nisan 2022, Bknz. <https://www.yenisafak.com/dunya/polonyali-politikaci-tarczynski-2-milyon-ukraynali-multeci-aldik-1-tane-bile-musluman-almayacagiz-3794451>, (Erişim Tarihi): 25 Mayıs 2022

⁴⁶ Hangi Ülkede Kaç Rus Yaşıyor? 'Türkrus', 11 Eylül 2021, Bknz. <https://www.turkrus.com/1767969-hangi-ulkede-kac-rus-yasiyor-xh.aspx>, (Erişim Tarihi): 25 Mayıs 2022

⁴⁷ Rusya, İşgal Ettiği Bölgelerdeki Ukraynalıların Vatandaşlık Almasını Kolaylaştırdı, 'T24', 26 Mayıs 2022, Bknz. <https://t24.com.tr/haber/rusya-isgal-ettileri-bolgelerdeki-ukraynalilarin-vatandaslik-almasini-kolaylastirdi,1036507>, (Erişim Tarihi): 27 Mayıs 2022

Aylara Dağılmış Gösterimi

* Kaynak: UNHCR, Resmi Kaynak

4.2. Ukraynalı Mültecilere Tanınan Hukuki Statü ve Haklar

Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi sonrasında binlerce Ukraynalı ülkelerini terk ederek Avrupa ülkelerinde sığınma aramaya başlamışlardır. Avrupa Komisyonu bu kitlesel akınına cevap vererek sığınmacılara uluslararası koruma sağlayabilmek için 2 Mart tarihinde bir tasarı metni sunarak Geçici Koruma Direktifi'nin aktif hale getirilmesi çağrısında bulunmuştur. Tasarı metni sunulduktan sadece iki gün sonra Konsey tarafından kabul edilmiştir.⁴⁹

Avrupa'da Ukraynalı mültecilere uygulanan Geçici Koruma Yönergesi'nin tarihi nedir? Neden bu yönergeye ihtiyaç duyulduğunun kısaca bahsedilmesi konunun anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

1991'de eski Yugoslavya'da ortaya çıkan iç savaş sonrasında Hırvatistan ve Slovenya'nın da bağımsızlıklarını ilan etmesinin akabinde II. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da yaşanan en büyük kitlesel akın baş göstermiştir. Hemen ardından 1992 yılında Bosna-Hersek'in bağımsızlığını ilan etmesiyle, Doğu Bosna'daki Boşnak ve Hırvat nüfusun yüzde 95'i yaşadığı yerleri terk etmek zorunda kalmıştır.

Geçici korumanın kapsamı ve tanınacak haklar evrensel kurallarla belirlenmediği için, kitlesel akına maruz kalan ülkeler sığınmacılara sağlanacak haklar yahut ilgili ülkeye fiilen de olsa yüklediği sorumlulukları kendi şartlarında ve kendi yorumlarıyla belirlemişlerdir. Bu bağlamda geçici koruma, sığınmacıların korunması için tamamlayıcı bir imkân olarak kullanılmıştır.

Böylece özellikle Avrupa Birliği uygulaması incelendiğinde geçici koruma üç amaca hizmet etmiş olmaktadır:

1. Prima facie topluluk bazında sığınma değerlendirme yapılması suretiyle idari ve ekonomik kaynaklardan tasarruf edilmektedir.
2. Siyasi olarak menşe ülkedeki durum düzeldiği zaman söz konusu olan ikamet izninin iptali veya yenilenmemesi söz konusu olmayacağı için kişilerin geri gönderilmesi daha kolay olmaktadır.
3. Ayrıca geçici koruma kamuoyuna yönelik olarak durumun geçici bir koruma olduğunu bir göç olmadığı imajını da yansıtmaktadır⁵⁰

⁴⁹ Dr.Öğr. Üyesi Esra Yılmaz Eren, Lexpera Blog Yeni Nesil Hukuk Bilgi Sistemi, Avrupa Birliği'nin Ukraynalılar için Uygulayacağı Geçici Koruma Rejimi Üzerine Bir Değerlendirme, 14 Mart 2022, Bknz. <https://blog.lexpera.com.tr/avrupa-birliginin-ukraynalilar-i-cin-uygulayacagi-gecici-koruma-rejimi-uzerine-bir-degerlendirme/>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022

⁵⁰ Dr. Öğr. Üyesi Esra Yılmaz Eren, Lexpera Blog Yeni Nesil Hukuk Bilgi Sistemi, Avrupa Birliği'nin Ukraynalılar için Uygulayacağı Geçici Koruma Rejimi Üzerine Bir Değerlendirme, 14 Mart 2022, Bknz. <https://blog.lexpera.com.tr/avrupa-birliginin-ukraynalilar-i-cin-uygulayacagi-gecici-koruma-rejimi-uzerine-bir-degerlendirme/>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022

Avrupa Birliği sığınma mevzuatında geçici korumanın hukuki temelini; “Yurdundan ayrılmaya zorlanmış kimselerin kitlesel sığınma durumunda geçici koruma sağlamak için asgari standartlar hakkında ve üye devletler arasında bu tür insanları ülkeye kabul etmesi ve sonrasında bunun sonuçlarına katlanmasına ilişkin olarak 20 Temmuz 2001 tarihli ve 2001/55/EC (AT) sayılı Avrupa Birliği Konseyi Yönergesi” (Geçici Koruma Yönergesi) oluşturmaktadır. “Geçici koruma” kavramı yönergenin 2’nci maddesinin (a) fıkrasında üçüncü ülkelerden gelen ve kendi ülkelerine geri dönemeyen yurdundan ayrılmaya zorlanmış kimselerin kitlesel sığınması ya da yakın bir kitlesel sığınma tehlikesi durumunda, özellikle de sığınma sisteminin bu akınla, etkili işleyişi olumsuz biçimde etkilenmesizin başa çıkamayacağına dair bir riskin bulunması durumunda, ilgili kişilerin ve koruma talep eden diğer kimselerin menfaatleri doğrultusunda bu tür kişilere acil ve geçici koruma sağlanması olarak tanımlanmaktadır.

Geçici Koruma Yönergesi’nin 2’nci maddesinin (d) fıkrasında kitlesel sığınma; “Yurdundan ayrılmaya zorlanmış, özel bir ülke ya da coğrafi alandan gelen çok sayıda kişinin, ulaşmaları ister kendiliğinden ister yardım sonucu olsun örneğin bir tahliye programı aracılığı ile topluluğa ulaşması” olarak tanımlanmıştır.

Yönergeye göre geçici korumanın süresi bir yıldır. Konsey Kararı nedeni ile sona erdirildiği durumlar haricinde, bu süre en fazla bir yıllık bir müddet için altı aylık periyotlar halinde otomatik olarak uzatılabilir.

Yönergeye göre üye ülkeler;

- Oturma izni için gerekli önlemleri almak,
 - Transit vizeler dâhil olmak üzere gerekli vizeleri sağlamak,
 - Geçici korumanın içeriğini ve hakları belirten belge vermek,
 - Kendi sınırları içerisinde ilgili kişi hakkında kişisel verileri (isim, uyruk, doğum tarihi ve yeri, medeni hali, aile ilişkileri) almak,
 - Geçici koruma süresini aşmayan şekilde eğitim olanakları, mesleki eğitim ve pratikte işyeri deneyimi gibi ücretli ya da serbest meslek sahibi olarak çalışmalarına izin vermekle yükümlüdürler.⁵¹
- Avrupa Komisyonu’nun 4 Mart 2022’de Ukrayna’daki savaştan kaçanlara geçici koruma hakkı veren önceki bağlantının mevcut maddeleri için “Karar Aramayı” oy birliğiyle kabul etmesiyle; AB ülkelerinin geçici korumadan yararlanan kişilere karşı yükümlülükleri aşağıda sıralanmış şekildedir.
- Tüm koruma süresi boyunca oturma izni (bir yıldan üç yıla kadar sürebilir),
 - Geçici koruma hakkında uygun bilgiler,
 - İltica prosedürüne erişim için garantiler,
 - Mesleğe uygulanan kurallara ve ulusal işgücü piyasası politikalarına ve genel istihdam koşullarına tabi olarak istihdama erişim,
 - Uygun konaklama veya konutlara erişim,
 - Gerektiğinde sosyal yardıma veya geçim araçlarına erişim,
 - Tıbbi bakıma erişim,
 - Devlet eğitim sistemine 18 yaşından küçüklerin eğitime erişimi,
 - Ailelerin belirli durumlarda yeniden bir araya gelme fırsatları,
 - Bankacılık hizmetlerine erişim, örneğin temel bir banka hesabı açma,
 - Ev sahibi AB ülkesinde oturma izni verildikten sonra 180 günlük bir süre içinde AB ülkelerinde (ikamet edilen Üye Devlet dışında) 90 gün boyunca serbestçe hareket etmek,

Yönerge ayrıca, geçici koruma sona erdikten sonra geri dönüş ve ciddi suçlar işleyen veya güvenliği tehdit eden kişilerin geçici korumadan yararlandırılmamasına ilişkin hükümler içermektedir.

⁵¹ Avrupa Birliği’nde Geçici Koruma, T.C. İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. [https://www.goc.gov.tr/avrupa-birli-ginde-gecici-koruma#:~:text=%E2%80%9CGe%C3%A7ici%20koruma%E2%80%9D%20kavram%C4%B1%20Y%C3%B6nerge-nin%202,ak%C4%B1nla%2C%20etkili%20i%C5%9Fleyi%C5%9Fi%20olumsuz%20bi%C3%A7imde,\(Eri%C5%9Fim+Tarihi\):+20+Mayıs+2022](https://www.goc.gov.tr/avrupa-birli-ginde-gecici-koruma#:~:text=%E2%80%9CGe%C3%A7ici%20koruma%E2%80%9D%20kavram%C4%B1%20Y%C3%B6nerge-nin%202,ak%C4%B1nla%2C%20etkili%20i%C5%9Fleyi%C5%9Fi%20olumsuz%20bi%C3%A7imde,(Eri%C5%9Fim+Tarihi):+20+Mayıs+2022)

Refakatçisi olmayan küçükler ve özellikle travmatik deneyimler (tecavüz, fiziksel veya psikolojik şiddet gibi) yaşamış olanlar için özel hükümler hazırlanmıştır.⁵²

Tüm AB üyesi ülkeler, Ukraynalı mültecilere tanınan geçici koruma statüsünü 4 Mart 2023 tarihine kadar uygulayacaktır. Tanınan hakların ne kadar yürürlükte kalacağını Ukrayna'daki durum belirleyecektir.

4.2. Ukraynalı Mültecilere Tanınan Hukuki Statü ve Haklar

Türkiye, Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan kaçıp Türkiye'ye sığınan Ukraynalılar hakkında kamuoyunu yeteri kadar bilgilendirmediği için kanunlarda yazan haklar ışığında çıkarımlar yapılmıştır.

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Kabine Toplantısı sonrasında yaptığı konuşmada, 24 Şubat 2022'den sonra Türkiye'ye gelen Ukraynalı sayısı 27 Nisan 2022 tarihi itibarıyla 85 binin üzerinde olduğunu açıklamıştır.⁵³ 11 Mart'tan sonra veri açıklamayan Göç İdaresi Başkanlığı ise, o tarihe kadar gelen Ukraynalılardan 407'sinin uluslararası koruma statüsüne başvurduğunu duyurmuştu. Ancak bu tarihten sonra Türkiye'ye gelen Ukraynalıların yasal statülerine ilişkin açıklama yapılmadı.

Türkiye'nin vize muafiyeti uyguladığı ülkelere olan Ukrayna'dan gelenlerin 90 günlük yasal kalış hakkı bulunuyor. 90 günün üzerinde kalma ihtiyacı duyanların bu durumda ikamet izin türlerinden birine veya uluslararası koruma statüsüne başvurması gerekiyor. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda (YUKK) altı tür ikamet izni düzenlenmiş durumda: Kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni ve insan ticareti mağduru ikamet izni. Bu izin türlerinden olan kısa dönem ikamet izni ile insani ikamet izninin yoğunlukla uygulama alanı bulması bekleniyor. Türkiye'de taşınmaz malı bulunanlar ve turizm amaçlı kalacaklara verilen kısa dönem ikamet izni, her defasında en fazla ikişer yıllık sürelerle verilebiliyor.⁵⁴

“

24 Şubat 2022'den sonra Türkiye'ye gelen Ukraynalı sayısı 27 Nisan 2022 tarihi itibarıyla 85 binin üzerinde olduğunu açıklamıştır.

”

⁵² Obligations Of EU Countries Towards Persons Enjoying Temporary Protection, Migration and Home Affairs, European Commission, Bknz. https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022

⁵³ Türkiye'ye Kaç Ukraynalı Sığınmacı Geldi? Erdoğan Açıkladı, "Sözcü", 25 Nisan 2022, Bknz. <https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/turkiyeye-kac-ukraynali-siginmaci-geldi-erdogan-acikladi-7097239/>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022

⁵⁴ Hamza Aktan, Avrupa'da Ve Türkiye'de Ukraynalı Sığınmacıların Hukuki Durumu, "Hayatadestek", 29 Nisan 2022, Bknz. <https://www.hayatadestek.org/blog/kategori/goc/avrupada-ve-turkiyede-ukraynali-siginmacilarin-hukuki-durumu/>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 46. maddesinde düzenlenen; "Zorunlu durumlarda, bazı yabancılara, genel hükümlere tabi olmaksızın insani ikamet izni verilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Maddeyle, istisnai olarak zorunlu durumlar için diğer ikamet izni çeşitlerinden birini alma imkânı olmayanlara insani ikamet izninin verilmesi" öngörülüyor.⁵⁵ Bu çerçevede Ukraynalılar açısından, ilk aşamada bir yıllık ikamet hakkı veren bu izin türünün uygulama alanı bulması muhtemeldir.

Uluslararası Koruma Statüsü açısından bakacak olursak, yukarıda da belirtildiği gibi, her başvurucunun durumu bireysel olarak değerlendirilecek. Benzer şekilde Türkiye'ye gelen Ukraynalılar için ikincil koruma statüsü de gündeme gelebilir. Bu statü, mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde zulme uğrama riski altında bulunanlara verilen bir koruma statüsü. Bu statü bakımından da her başvurucunun bireysel durumu Göç İdaresi tarafından değerlendirilecek ve buna uygun bir karar verilecek.⁵⁶

Türkiye'ye sığınan Ukraynalı sayısının kısa sürede 85 binin üzerine çıkmış olması, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda (YUKK) geçici koruma statüsünü düzenleyen 91. Maddenin 1. fıkrasındaki; "Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir." maddesinin uygulanma ihtimalini gündeme getiriyor. Fakat şu ana kadar kamuoyunda, savaştan kaçan Ukraynalıların geçici koruma statüsüne dair bir tartışma yürütülmediğinden bunun bir varsayım olduğunun altını çizmekte fayda vardır.

Zorunlu durumlarda, bazı yabancılara, genel hükümlere tabi olmaksızın insani ikamet izni verilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

⁵⁵ Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, "Resmi Gazete", Sayı 29656, 17 Mart 2016, Bknz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-11.htm>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022

⁵⁶ Hamza Aktan, Avrupa'da ve Türkiye'de Ukraynalı Sığınmacıların Hukuki Durumu, "Hayatadestek", 29 Nisan 2022, Bknz. <https://www.hayatadestek.org/blog/kategori/goc/avrupada-ve-turkiyede-ukraynali-siginmacilarin-huku-ki-durumu/>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022

⁵⁷ Geçici Koruma Ve Uluslararası Korumaya İlişkin Diğer Hükümler, Geçici Koruma Madde 91, Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu, "Resmi Gazete", Sayı 28615, Kanun No. 6458, 11 Nisan 2013 Bknz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022

DEĞERLENDİRME VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu "Coğrafi Çekince" neticesinde Ortadoğu'dan gelenleri 'sığınmacı' olarak; Avrupa'dan gelenleri ise 'mülteci' olarak kabul etmektedir. Bu durumda, Suriye'den kaçıp gelenler Türkiye'de sığınmacı durumundadır. Ukrayna, Türkiye'nin batısında yer aldığından dolayı gelen göçmenler mülteci konumunda mı, yoksa Suriyeli sığınmacılar gibi sığınmacı statüsünde mi olacaktır? Bu konudaki muğlak durumu ortadan kaldıracak bir netleştirme yapılmalıdır.

Putin yaşadığı "güç zehirlenmesi"⁵⁸ sonucu 24 Şubat 2022'de Ukrayna'ya yönelik "Özel Operasyon" başlattığını duyurmuştur. Putin'in, Rus askeri yetkilileri tarafından yanlış yönlendirildiğine dair Beyaz Saray ve bazı çevrelerden iddialar bulunmaktadır.⁵⁹ Rus ordusunun Ukrayna'da zayıf kaldığının da Putin'den saklandığı düşünülmektedir. Putin'e Ukrayna'yı bir haftada alacağına, Ukrayna'da yaşayan Rusların bu savaşa destek vereceğine, üstelik Ukraynalılar ellerinde Rus bayrakları ile Putin'i karşılayacağına inandırıldığı ileri sürülmektedir. Fakat Rusya hedeflediği hiçbir sonuca varamadı; ne savaşı bir haftada bitirebildi ne de Ukraynalıların sevgi geçidiyle karşılandı. Putin'in Ukraynalılarla ilgili en büyük yanılgısı; onları hala Rus benliği taşıdığına inandırılmasıydı. Fakat Ukrayna kendi ulus benliğini inşa etmiş ve kendi ülkesi için savaşmaktadır.

Rusya istihbaratının öngöremediği bir konu da, Batı'nın bu kadar fazla tepki göstermesi ve ağır ambargolara başlaması olmuştur. 2014 yılında Rusya, Kırım'ı ilhak ederken Batı yeterli tepkiyi göstermemişti. Putin, bu savaşı başlatırken Batı'nın yine tepkisiz kalacağını düşünmüştü. Ama bu sefer Batı'nın Kuzey Kore ve İran'da dâhil olmak üzere hiçbir ülkeye uygulamadığı kadar ambargoyu Rusya Devleti için uygulamıştır.

Ayrıca dünyaca ünlü markalar ülkeden birer birer çekilme kararı almaktadır. Bu markalardan bazıları; McDonalds, Exxol Mobile, Channel... Ülkeyi terk eden markalar arasına son katılan da 8 Mart'ta faaliyetlerini askıya alan dünyaca ünlü kahve zinciri Starbucks oldu. Starbucks yaptığı açıklamada, ülkedeki 130 mağazada çalışan 2000 kişiye 6 ay boyunca maaşlarını ödeyeceklerini duyurdu.⁶⁰

AB ülkeleri, Rus oligarklarının kendi ülkelerinde olan mal varlıklarını da askıya almaktadır. Hatta AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Ukrayna'nın inşasına Rusya'nın katkı vermesi gerektiğine inanmaktadır. Leyen; "Hukukçularımız, Ukrayna'nın yeniden inşası için oligarkların donmuş varlıklarını kullanmanın yollarını bulmak için yoğun bir şekilde çalışıyorlar." ifadesini kullandı.⁶¹

⁵⁸ Sinan Oğan: Putin Güç Zehirlenmesi Yaşıyor, Batı Da Bunu Kullanıyor, 'TV100 Youtube Kanalı', 7 Mart 2022, Bknz. <https://www.youtube.com/watch?v=AyJH2MTieRs>, 2.50 Dakika, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

⁵⁹ Beyaz Saray'dan Putin İddiası: Yanlış Yönlendirildi, Askeri Yetkililerle Arasında Gerilim Var, 'NTV', 30 Mart 2022, Bknz. <https://www.ntv.com.tr/dunya/beyaz-saraydan-putin-iddiasi-yanlis-yonlendirildi-askeri-yetkililerle-arasinda-gerilim-var,OvGqNjFNMEyxMuE-eP2wcvg>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

⁶⁰ Ünlü Markalar Tek Tek Ayrılıyor: Starbucks Da Rusya'yı Terk Ediyor, 'JURNAL.İST', 23 Mayıs 2022, Bknz. <https://www.gzt.com/jurnalist/unlu-markalar-tek-tek-ayriliyor-starbucks-da-rusyayi-terk-ediyor-3649818>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

⁶¹ AB, Rusların Dondurulan Varlıklarını Ukrayna'da Kullanmak İstiyor, 'ŞARKUL AVSAT', 20 Mayıs 2022, Bknz. <https://turkish.aawsat.com/home/article/3656401/ab-ruslar%C4%B1n-dondurulan-varl%C4%B1klar%C4%B1n%C4%B1-ukraynada-kullanmak-istiyor>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

Avrupa Komisyonu, Rusya ekonomisini batırmak için Mayıs ayında Rusya'nın en büyük ihracat ürünleri olan petrol, doğalgaz, kömür ve tahılla yeni yaptırımlar önermiş ancak Macaristan Başbakanı Viktor Orbán, Rusya'dan petrol ithalatını yasaklayan yaptırım paketi teklifini, ekonomilerine büyük zarar vereceğinden dolayı destekleyemeyeceklerini açıklayarak bu önergeyi veto etmiştir. AB'ye üye 27 ülkeden sadece Macaristan petrol ambargosu konusunda çekince oyu kullanmıştır.⁶²

Batı, Putin'i devirebilmek için Ukrayna'ya sürekli ağır silah ve parasal yardımda bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi, Ukrayna'ya silah ve askeri teçhizat desteği için sağladığı fonu 2 milyar euroya artırma kararı aldığını açıkladı.⁶³

Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Senatosu, Rusya'nın işgali altındaki Ukrayna'ya savaşın başladığı tarihten bu yana gönderilecek en büyük yardım paketine yeşil ışık yaktı. Yaklaşık 40 milyar dolar değerindeki askeri, ekonomik ve insani acil yardım paketi Senatoda 86 "evet", 11 "hayır" oyu ile kabul edilerek, ABD Başkanı Joe Biden'ın imzasına sunuldu. Oylamanın ardından açıklamalarda bulunan Biden; "Amerika Birleşik Devletleri halkının demokrasi ve özgürlük savaşında Ukrayna'nın cesur insanlarıyla birlikte durduğuna dair dünyaya açık bir mesaj gönderdiği için Kongreyi alkışlıyorum." dedi.⁶⁴

Batı, neden tarihte Kuzey Kore, İran'a bile Rusya'ya uygulamadığı kadar ağır yaptırımlar uygulamıştır? Neden Rusya, 2014 yılında Kırım'ı ilhak ederken sessiz kalmış şimdi tepki veriyor? Neden Ukrayna'ya sürekli para ve silah para yardımında bulunuyor? Çünkü Batı, Putin'i devirmek istiyor. Putin'in bu kadar güçlenmesi ve büyümesi Batı'yı haddinden fazla rahatsız etmiştir. Putin'i devirmek için Ukrayna'yı adeta oltadaki yem olarak kullanmaktadır.

Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenksi bundan rahatsız mı? Cevabı büyük oranda "hayır". Çünkü Zelenksi'de Batı'yla emelleri aynı, Putin'i devirmek istiyor. Putin yenilene kadar barış istemiyor. Zira Zelenksi'nin nihai amacı Ukrayna'nın kaybettiği toprakları (Kırım'da dâhil) yeniden ülkesine katmak. Bunun için de Putin'in yenilmiş bir şekilde barış masasına oturursa kaybettiklerini alabileceğine inanıyor.

“

Yaklaşık 40 milyar dolar değerindeki askeri, ekonomik ve insani acil yardım paketi Senatoda 86 "evet", 11 "hayır" oyu ile kabul edilerek, ABD Başkanı Joe Biden'ın imzasına sunuldu.

”

⁶² Macaristan Başbakanı: AB Zirvesinde Rus Petrolüne Yaptırım Görüşülmemeli, 'Karadeniz Gazetesi', 24 Mayıs 2022, Bknz. <https://www.karadeniz-gazete.com.tr/dunya/macaristan-basbakani-ab-zirvesinde-rus-petrolune-yaptirim-gorusulmemeli/385706>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

⁶³ AB Ukrayna'ya Silah Desteğini 2 Milyar Euroya Çıkardı, 'DW Made For Minds', 24 Mayıs 2022, Bknz. <https://www.dw.com/tr/ab-ukraynaya-silah-deste%C4%9Fini-2-milyar-euroya-%C3%A7%C4%B1kard%C4%B1/a-61919161>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

⁶⁴ Ukrayna'ya Dünyadan Yardım Yağıyor: ABD 40 Milyar Dolar, G7 Ülkeleri 18 Milyar Dolar Gönderecek, 'Euronews.', 20 Mayıs 2022, Bknz. <https://tr.euronews.com/2022/05/20/ukrayna-ya-dunyadan-yard-m-yag-yor-abd-40-milyar-dolar-g7-ulkeleri-18-milyar-dolar-gondere>, (Ekleme Tarihi): 26 Mayıs 2022

Savaşı Putin devrilene kadar sürdürmek istiyor. Çünkü ancak bu şekilde kaybettikleri toprakları alabileceğine inanıyor.

AB'nin Ukraynalı mültecilere kapılarını açıp ılımlı mülteci politikası izlemesi sadece Ukraynalıların kendileri gibi “sarı saçlı, mavi gözlü” olması değil, aynı zamanda kendisi gibi Hristiyan olmalarını istiyor. Ortadoğulu mültecilere orantısız güç uygulaması onların sadece “kara kafalı, kara gözlü” olması değil, çünkü Ukraynalılar mülteciler Hristiyan; Ortadoğulu mülteciler Müslüman. AB, üye ülkelerinde Müslüman istemiyor. Eğer, mavi gözlü, sarı saçlı ve Avrupalı çocuklar isteselerdi; 1992 yılında ülkelere sığınmak isteyen Bosnalılara da kapılarını açarlardı. Çünkü onlarda “sarı saçlı, mavi gözlü” ama tek bir fark var; Bosnalılar Müslüman. O yüzden AB kapısını sadece Hristiyan topluma açmak istiyor.

Polonya, Ortadoğulu mültecilere/sığınmacılara uyguladığı birtakım sert mülteci politikası ve mültecilerin haklarını zaman zaman hiçe sayan haberlerin çıkması dünya basınında tartışmalara yol açmaktadır. Örneğin Uluslararası Af Örgütü'nün yaptığı bir soruşturmaya göre 20 Ağustos'ta sınırda mahsur kalan 32 Afgan'ın tamamı avukatlar yardımıyla Polonya'da uluslararası koruma başvurusunda bulundu. Bu başvuru; kişilerin Polonya'da kalma isteğini gösteriyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından 25 Ağustos'ta karar verilen ve sonrasında 27 Eylül'e uzatılan geçici tedbirler, Polonya'nın bu kişilere “yeterli gıda, su, giysi, tıbbi bakım ve mümkünse geçici barınak” sağlaması yönündeydi. AİHM ayrıca Afgan grubun daha önce 8 Ağustos'ta da Polonya'ya girip geri itildiklerini iddia ettiklerini belirtti. Polonya şimdiye kadar geçici tedbirlere uymadı.⁶⁵

Diğer bir yandan 19 Mayıs 2022 tarihinde Polonya'ya sığınan 3.439.857 Ukraynalı mülteci sayısı ile (bu sayı günden güne artmakta) dünya üzerinde en fazla Ukraynalı mülteci kabul eden ülke olması kendisiyle çeliştiğini göstermektedir. Neden diğer mültecilere aşırı ırkçı yaklaşırken; Ukraynalı mültecilere ılımlı yaklaşıyorlar? Cevabı, Polonya nüfusunu aynı zamanda %86'sını Katolikler oluşması ve Avrupa'nın en dindar ülkelerinden olması⁶⁶ Ukraynalı mültecilere sempatiyle yaklaşmalarını açıklamaktadır. Hem de akrabalık bağlarının olduğuna inanmaktadırlar.

19 Mayıs 2022 tarihinde açıklanan verilerle 887.651 Ukraynalı mültecilerle, dünya üzerinde en fazla Ukraynalı mülteci kabul eden üçüncü ülke Rusya'dır. Nasıl oluyor da Rusya'nın savaş açtığı bir ülkenin insanları savaş açan ülkeye sığınıyor? Çünkü Ukrayna'da çok fazla Rus nüfusu vardı. Savaş'ın başlamasıyla bazıları kendi istekleriyle ülkesine dönmüş; bazıları ise Rus hükümetinin zorla götürmesiyle olmuştur. Rusya'nın böyle bir yola başvurması Batı ülkelerine; “Ukrayna'dan çok fazla mülteci alıyoruz. Onlar size değil, bize sığınıyorlar.” imajı vermek içindir.

Türkiye'de kayıt altına alınmış geçici koruma statüsündeki Suriyeli sığınmacı sayısı 26 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla bir önceki aya göre 1.267 kişi artarak toplam 3 milyon 763 bin 652 kişi oldu. Suriyeli sayısı yılın başından bu yana 26 bin 283 kişi arttı. Ayrıca kayıt altına alınamamış ve kaçak bir şekilde yaşayan Suriyeli sığınmacıları da düşünürsek bu sayı daha da fazladır. Her yıl bayram ziyaretine ülkesine dönüp tekrar Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacılara kısıtlama getirilmelidir. Eğer ülkesine ziyarette bulabiliyorsa geri dönmesine gerek yoktur. Böylece hem “gönüllü göndermeye” teşvik olur, hem de Türkiye'deki sayıları biraz olsun azalır.

Ankara Üniversitesi Mülkiye Göç Araştırmaları Merkezi Müdürü Prof. Dr. Murat Erdoğan, hazırladıkları “Suriyeliler Barometresi” adlı akademik çalışmasında yer verdiği bilgiler göre Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyelilerin sayısının 3 milyon 746 bin olduğunu

⁶⁵ Polonya: Polonya'nın Mülteci Haklarını İhlal Ettiği Dijital Soruşturma İle Kanıtlandı, 'Uluslararası Af Örgütü', 30 Eylül 2021, Bknz. <https://www.amnesty.org.tr/icerik/polonya-polonyanin-multeci-haklarini-ihlal-ettigi-dijital-sorusturma-ile-kanitlandi>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

⁶⁶ Polonya Dini Ve İnanç Yapısı Nasıldır? 'Vizemnet', Bknz. <https://vizem.net/polonya/yasam/kultur/din/>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

kaydetti. Erdoğan, şu ana kadar da Türkiye'de yaklaşık 750 bin bebek doğduğunu da belirtti.⁶⁷ Sığınmacıların daha kendi hayatlarını kurmadan bir de bakmayacakları kadar çocuk yapmaları doğacak çocukların da o sıkıntılı ortamlarda büyümeleri demektir. Örneğin; Suriyeli çocukların eğitimden sonra en önemli sorunu açlıktır. Sığınmacı durumda olan bazı ailelerin çocukları ekonomik yetersizlik ve mevcut durumları nedeniyle beslenme sorunları yaşamaktadır. Hijyenik ortamlarda büyümedikleri için bulaşıcı hastalık kapma ihtimalleri yüksektir. Sığınmacı çocuklar okula gönderilme yerine, çocuk işçi olarak sokaklarda çalıştırılmaktadırlar.⁶⁸ Bu yüzden Suriyeli sığınmacılara, sığınma kamplarında kontrollü doğum ve çocuk bakma seminerleri düzenlenmeli ve bilinçlendirilmelidir.

Ukrayna'dan ya da Suriye'den kaçıp başka ülkelere sığınan mülteci/sığınmacılar, savaş görmüş, belki de yakınlarının ölümünü izlemek zorunda kalmış bireylerin birçoğunun psikolojisi bozulmuş olduğunu göz önüne alarak, sığınan hükümetlerin mülteci/sığınmacı kamplarında rehabilitasyon çalışmaları yapılması gerekmektedir. Bu bireyler eğer travmatik bir şekilde aile kurup, topluma dâhil olurlarsa hem ailelerine hem de topluma zarar verirler.

Batılı ülkeler, İnsan Haklarına Beyannamesi'ne ve Mülteci haklarına ne kadar önem verdiklerini her konferansta dile getirirken; Ortadoğulu mülteciler ile Ukraynalı mültecilere uyguladıkları ikircikli mülteci politikası ile bu konuda samimi olmadığını net bir şekilde görmekteyiz. Zira her platformda insan hakları konusunda Türkiye'yi eleştiren batılı ülkelerin Türkiye'nin sığınmacılar konusunda yüklendiği yükü görmezden geldiği ve bu konuda hiçbir batılı ülkenin bu yükü paylaşmaya yanaşmadığı görülmektedir. Bu çerçevede batılı ülkelerin "mavi gözlü, sarı saçlı, Hristiyan" olarak adlandırdıkları Ukraynalı mülteciler söz konusu olduğunda ise tüm imkanlarını seferber ettiğini de görmekteyiz. Oysa Türkiye'nin gerek Suriyeli, Iraklı ve Afgan sığınmacılara ve gerekse de Ukraynalı sığınmacılara eşit davrandığını ihtiyacı olan her ülke vatandaşına kapılarını açtığını görmekteyiz. Gerçi Türkiye'nin yüklendiği bu yükün neticesinin Türk ekonomisinde ve toplumsal dinamiklerinde ağır etkilerinin görülmeye başlandığı ve toplumda artık sığınmacıların ülkelere geri gönderilmeleri gerektiği yönünde seslerin yükseldiği gerçeğini de unutmamak gerekir. Ancak bu ayrı bir tezin konusudur.

Batılı ülkelerin "mavi gözlü, sarı saçlı, Hristiyan" olarak adlandırdıkları Ukraynalı mülteciler söz konusu olduğunda ise tüm imkanlarını seferber ettiğini de görmekteyiz.

⁶⁷ Türkiye'de Kaç Suriyeli Bebek Doğdu? Çok Çarpıcı Sayılar!, 'YeniÇağ Gazetesi', 30 Mart 2022, Bknz. <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/profesör-murat-erdogan-katildigi-bir-televizyon-programinda-turkiyede-dogan-suriyeli-bebek-sayisini-acikladi-526147h.htm>, (Erişim Tarihi): 31 Mayıs 2022

⁶⁸ Süreyya Sarvan ile Emine Efe, Suriyeli Çocuk Mülteciler ve Sorunları, Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 5 aralık 2019, s. 58

KAYNAKÇA

1. Ayşem Biriz Karacay, 70. Yılında 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Göç Araştırmaları Derneği (GAR), İstanbul, Yıl 2021, s. 19.
2. Ali Kemal Nurdoğan İle Mustafa Öztürk, Geçici Koruma Statüsü İle Türkiye’de Bulunan Suriyelilerin Vatandaşlık Hakkı, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 3, Yıl 2018, s. 1166.
3. Dilek Dulkadir, Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacı Krizi Ve Suriyelilerin İç Hukuktaki Statüleri, Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi, Yıl 2017, S. 32.
4. Gülsüm İncekaya, Mehmet Şah Yılmaz, Türkiye'nin Göçmen Politikası Dünyaya Örnek Oluyor, ‘Anadolu Ajansı’, 19 Haziran 2021, Bknz. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-gocmen-politikasi-dunyaya-ornek-oluyor/2279117>, (Erişim Tarihi): 31 Mayıs 2022
5. Beyaz Saray'dan Flaş İddia: Putin Yanlış Yönlendirildi, ‘CNN TÜRK Gazetesi’, 31 Mart 2022, Bknz. <https://www.cnnturk.com/dunya/beyaz-saraydan-flas-iddia-putin-yanlis-yonlendirildi>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022
6. Polonya: Polonya’nın Mülteci Haklarını İhlal Ettiği Dijital Soruşturma İle Kanıtlandı, ‘Uluslararası Af Örgütü’, 30 Eylül 2021, Bknz. <https://www.amnesty.org.tr/icerik/polonya-polonyanin-multeci-haklarini-ihlal-ettigi-dijital-sorusturma-ile-kanitlandi>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022
7. Hüseyinzade Hüseyingulu, Polonya’da Ukraynalı Mültecilere Yardım Mesaisi Sürüyor, ‘Anadolu Haber Ajansı’, 4 Nisan 2022, Bknz. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/polonyada-ukraynali-multecilere-yardim-mesaisi-suruyor/2554515>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022
8. M. Yasin Aslan, Savaş Hukukunun Temel Prensipleri, TBB Dergisi, Sayı 79, Yıl 2008, s. 235
9. Bknz. <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf> (Erişim Tarihi): 9 Mayıs 2022
10. Bknz. <https://www.amerikaninsesi.com/a/ukrayna-dan-kacanlarin-sayisi-5-milyonu-asti/6537397.html> (Erişim Tarihi): 10 Mayıs 2022
11. Şebnem Çakran ve Veysel Eren, Mülteci Politikası: Avrupa Birliği Ve Türkiye Karşılaştırması, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 14, Sayı 39, Yıl 2017, s. 5.
12. Yrd. Doç. Dr. Süleyman Dost, Ulusal Ve Uluslararası Mevzuat Çerçevesinde Ülkemizdeki Suriye’li Sığınmacıların Hukuki Durumu, Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Yıl 2014, s. 34-35.
13. Av. Aytül Uzun, Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 1, Yıl 2015, s. 110-111.
14. Şeyma Sever, Mülteci Ve Sığınmacı Çocuklara Yönelik Sosyal Politikalar: Türkiye, Almanya Ve İtalya Karşılaştırması, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Yıl 2020, s. 24.

15. Richard Perruchoud ile Jillyanne Redpath, Göç Terimleri Sözlüğü, Uluslararası Göç Hukuku, Uluslararası Göç Örgütü (IOM), İkinci Baskı, s. 37.
16. Nasih Sarp Ergüven ile Beyza Özturanlı, ULUSLARARASI Mülteci HUKUKU Ve Türkiye, AÜ-HFD, 62 (4), Yıl 2013, s. 1019.
17. Prof. Dr. Bilhan Kartal ile Ara Gör. Gör. Emre Başçı, Türkiye'ye Yönelik Mülteci Ve Sığınmacı Hareketleri, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:2, Haziran 2014, s. 283.
18. Sadegül Durgun ile Ahmet Hamdi Aydın, Sığınmacıların Türkiye'ye Olumsuz Etkileri, Third International, Conference On Social Science and Educational Research, 12 Ocak 2021, s. 421.
19. Türkiye'de Geçici Koruma, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022
20. Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022
21. Türkiye'de Geçici Koruma, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022
22. Bknz (a.g.s) <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>, (Erişim Tarihi): 18 Mayıs 2022
23. Esmâ Kasar, Göç Ve Uyum Konulu Toplantıda Türkiye'deki Göç Olgusu Anlatıldı, 'QAH Kırım Haber Ajansı', QAH-Ankara, 17 Mart 2021, Bknz. <https://qha.com.tr/haberler/politika/goc-ve-uyum-konulu-toplantida-turkiye-deki-goc-olgusu-anlatildi/310229/>, (Erişim Tarihi): 31 Mayıs 2022
24. Dursun Murat Düzgün, Realizm Teorisinin Ortaya Çıkışı Ve Gelişme Evreleri, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Volume 47, 22 Ağustos 2022, s. 262.
25. Dursun Murat Düzgün, Realizm Teorisinin Ortaya Çıkışı Ve Gelişme Evreleri, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Volume 47, 22 Ağustos 2022, s. 262.
26. Rusya, NATO'ya Üye Olması Halinde Finlandiya Ve İsveç'e Nasıl Karşılık Verebilir? "Euro-news.", 22 Mayıs 2022, Bknz. <https://tr.euronews.com/2022/05/22/rusya-nato-ya-uyle-olmas-halinde-finlandiya-ve-isvec-e-nas-l-kars-l-k-verebilir>, (Erişim Tarihi): 24 Mayıs 2022
27. Özgür Karahan, Rusya'nın Emelleri, Rusya'nın Doğu'daki Hedefleri, 2021, Bknz. <https://emelvakfi.org/emeldergisi/rusyanin-emelleri/>, (Erişim Tarihi): 24 Mayıs 2022
28. Dursun Murat Düzgün, Realizm Teorisinin Ortaya Çıkışı Ve Gelişme Evreleri, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Volume 47, 22 Ağustos 2022, s. 262.
29. Dr. Öğr. Üyesi Selim Kurt, Güvenikleştirme Kuramı Açısından Rusya Federasyonu-Ukrayna Çatışmasını Anlamak, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 75, No.1, Yıl 2020, s. 15
30. A. Sait Sönmez, Harun Bıçakçı ve Cuma Yıldırım, Kırım Sorunu Bağlamında Rusya-Ukrayna İlişkilerinin Analizi, International Journal of Social Sciences and Education Research, 01 Ocak 2015, s. 660.
31. Melisa Tekeli, Turuncu Devrimi'den Bugüne: Ukrayna'da İç dinamikler, 'Politika Dergisi', 4 Ocak 2014 Bknz. https://politikadergisi.com/makale/turuncu-devrimden-bugune-ukraynada-ic-dinamikler?quicktabs_en_son_erikler=4, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022

32. İbrahim, Murat Şirin, Öncesi ve Sonrası İle Ukrayna'da Maydan Süreci, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Araştırmaları Anabilim Dalı, İstanbul, Yıl 2019, s. 45.
33. Ali Konak, Kırım'ın İlhakı İle Sonuçlanan Ukrayna Krizi Ve Ekonomik Etkileri, Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 8, Haziran 2019, s. 84
34. Arzu Al ile Figen Aypek Ayvaci, Uluslararası Politik Ekonomi: Bitmeyen Kırım Sorunu, Güvenlik Stratejileri, Sayı 26, Yıl 2013, s. 231.
35. Gökhan Cin ile Hasan Hüseyin Tekin, Rusya'nın Hibrit Savaş Kapasitesinin Kırım ve Donbas Vakaları Üzerinden Analizi, Güvenlik Stratejileri Dergisi, Cilt 17, Sayı 37, Yıl 2021, s. 225.
36. İKV Kurucu Ve Mütevelli Kurumları, Türkiye-AB Mülteci Sözlüğü, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul, Yayın No 290, 2017, s. 11.
37. Doç. Dr. İsmet Göçer ile Doktora Öğrencisi Sertan Çınar, Arap Baharı'nın Nedenleri, Uluslararası İlişkiler Boyutu Ve Türkiye'nin Dış Ticaret Ve Turizm Gelirlerine Etkileri, KAÜ İİBF Dergisi Cilt 6, Sayı 10, Yıl 2015, Önsöz.
38. 'AB'nin İkircikli Mülteci Politikası', Diriliş Postası, 5 Mayıs 2022, Bknz. <https://www.dirilispostasi.com/haber/10177344/abnin-ikircikli-multeci-politikasi>, (Erişim Tarihi): 05 Mayıs 2022
39. Adem Demir, 'AB'nin göçmen politikası bizden ve öteki üzerine kurulu: Beyaz tenli, renkli gözlü ve Hristiyan oldukları için duygular farklı...', Independent, 7 Mart 2022, Bknz. <https://www.independentturkish.com/node/481476/d%C3%BCnya/abnin-g%C3%B6%C3%A7men-politikas%C4%B1-bizden-ve-%C3%B6teki-%C3%BCzerine-kurulu-beyaz-tenli-renkli-g%C3%B6zl%C3%BC-ve>, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022
40. Geçen Bayram Kaç Suriyeli Gitti?, 'HaberTürk Gazetesi', 20.04.2022, Bknz. <https://www.haberturk.com/gecen-bayram-kac-suriyeli-gitti-3414746>, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022
41. Yüz Binler Ukrayna'ya Geri Döndü: BM, Resmi Rakamları Açıkladı!, 'CNN Türk', Bknz. <https://www.cnntrk.com/dunya/yuz-binler-ukraynaya-geri-dondu-bm-resmi-rakamlari-acikladi?page=1>, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022
42. Carmen González Enríquez, 'The Welcome Given To Ukrainian Refugees: Some Challenges And Uncertainties', Real Instituto Elcano Royal Institute, 18 Nisan 2022, Bknz. <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-welcome-given-to-ukrainian-refugees-some-challenges-and-uncertainties/>, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022
43. Carmen González Enríquez, 'The Welcome Given To Ukrainian Refugees: Some Challenges And Uncertainties', Real Instituto Elcano Royal Institute, 18 Nisan 2022, Bknz. <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/the-welcome-given-to-ukrainian-refugees-some-challenges-and-uncertainties/>, (Erişim Tarihi): 19 Mayıs 2022
44. Refugees Fleeing Ukraine (Since 24 February 2022), Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation, Bknz. <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022
45. Refugees Fleeing Ukraine (Since 24 February 2022), Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation, Bknz. <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022
46. Polonyalı Politikacı Tarczyński: 2 Milyon Ukraynalı Mülteci Aldık 1 Tane Bile Müslüman Almayacağız, 'Yeni Şafak', 11 Nisan 2022, Bknz. <https://www.yenisafak.com/dunya/polonyali-politaci-tarczyski-2-milyon-ukraynali-multeci-aldik-1-tane-bile-musluman-almayacagiz-3794451>, (Erişim Tarihi): 25 Mayıs 2022

47. Hangi Ülkede Kaç Rus Yaşıyor? ‘Türkrus’, 11 Eylül 2021, Bknz. <https://www.turkrus.com/1767969-hangi-ulkede-kac-rus-yasiyor-xh.aspx>, (Erişim Tarihi): 25 Mayıs 2022
48. Rusya, İşgal Ettiği Bölgelerdeki Ukraynalıların Vatandaşlık Almasını Kolaylaştırdı, ‘T24’, 26 Mayıs 2022, Bknz. <https://t24.com.tr/haber/rusya-isgal-ettiği-bölgelerdeki-ukraynalıların-vatandaşlık-almasını-kolaylastirdi,1036507>, (Erişim Tarihi): 27 Mayıs 2022
49. Refugees Fleeing Ukraine (Since 24 February 2022), Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation, Bknz. <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022
50. Dr.Öğr. Üyesi Esra Yılmaz Eren, Lexpera Blog Yeni Nesil Hukuk Bilgi Sistemi, Avrupa Birliği’nin Ukraynalılar için Uygulayacağı Geçici Koruma Rejimi Üzerine Bir Değerlendirme, 14 Mart 2022, Bknz. <https://blog.lexpera.com.tr/avrupa-birliginin-ukraynalılar-icin-uygulayacağı-gecici-koruma-rejimi-uzerine-bir-değerlendirme/>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022
51. Dr. Öğr. Üyesi Esra Yılmaz Eren, Lexpera Blog Yeni Nesil Hukuk Bilgi Sistemi, Avrupa Birliği’nin Ukraynalılar için Uygulayacağı Geçici Koruma Rejimi Üzerine Bir Değerlendirme, 14 Mart 2022, Bknz. <https://blog.lexpera.com.tr/avrupa-birliginin-ukraynalılar-icin-uygulayacağı-gecici-koruma-rejimi-uzerine-bir-değerlendirme/>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022
52. Avrupa Birliğinde Geçici Koruma, T.C. İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, Bknz. <https://www.goc.gov.tr/avrupa-birliginde-gecici-koruma#:~:text=%E2%80%9CGe%C3%A7ici%20koruma%E2%80%9D%20kavram%C4%B1%20Y%C3%B6nergenin%20,ak%C4%B1nla%2C%20etkili%20i%C5%9Fleyi%C5%9Fi%20olumsuz%20bi%C3%A7imde>, (Erişim Tarihi): 20 Mayıs 2022
53. Obligations Of EU Countries Towards Persons Enjoying Temporary Protection, Migration and Home Affairs, European Commission, Bknz. https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022
54. Türkiye’ye Kaç Ukraynalı Sığınmacı Geldi? Erdoğan Açıkladı, “Sözcü”, 25 Nisan 2022, Bknz. <https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/turkiyeye-kac-ukraynali-siginmaci-geldi-erdogan-acikladi-7097239/>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022
55. Hamza Aktan, Avrupa’da Ve Türkiye’de Ukraynalı Sığınmacıların Hukuki Durumu, “Hayata-destek”, 29 Nisan 2022, Bknz. <https://www.hayatadestek.org/blog/kategori/goc/avrupada-ve-turkiyede-ukraynali-siginmacıların-hukuki-durumu/>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022
56. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, “Resmi Gazete”, Sayı 29656, 17 Mart 2016, Bknz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-11.htm>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022
57. Hamza Aktan, Avrupa’da Ve Türkiye’de Ukraynalı Sığınmacıların Hukuki Durumu, “Hayata-destek”, 29 Nisan 2022, Bknz. <https://www.hayatadestek.org/blog/kategori/goc/avrupada-ve-turkiyede-ukraynali-siginmacıların-hukuki-durumu/>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022
58. Geçici Koruma Ve Uluslararası Korumaya İlişkin Diğer Hükümler, Geçici Koruma Madde 91, Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanunu, “Resmi Gazete”, Sayı 28615, Kanun No. 6458, 11 Nisan 2013 Bknz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>, (Erişim Tarihi): 23 Mayıs 2022
59. Sinan Oğan: Putin Güç Zehirlenmesi Yaşıyor, Batı Da Bunu Kullanıyor, ‘TV100 Youtube Kanalı’, 7 Mart 2022, Bknz. <https://www.youtube.com/watch?v=AyjH2MTieRs>, 2.50 Dakika, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

60. Beyaz Saray'dan Putin İddiası: Yanlış Yönlendirildi, Askeri Yetkililerle Arasında Gerilim Var, 'NTV', 30 Mart 2022, Bknz. <https://www.ntv.com.tr/dunya/beyaz-saraydan-putin-iddiasi-yanlis-yonlendirildi-askeri-yetkililerle-arasinda-gerilim-var,OvGqNjFNMEyxMuEeP2wcvg>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

61. Ünlü Markalar Tek Tek Ayrılıyor: Starbucks Da Rusya'yı Terk Ediyor, 'JURNAL.İST', 23 Mayıs 2022, Bknz. <https://www.gzt.com/jurnalist/unlu-markalar-tek-tek-ayriliyor-starbucks-da-rusya-yi-terk-ediyor-3649818>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

62. AB, Rusların Dondurulan Varlıklarını Ukrayna'da Kullanmak İstiyor, 'ŞARKUL AVSAT', 20 Mayıs 2022, Bknz. <https://turkish.aawsat.com/home/article/3656401/ab-ruslar%C4%B1n-dondurulan-varl%C4%B1klar%C4%B1n%C4%B1-ukraynada-kullanmak-istiyor>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

63. Macaristan Başbakanı: AB Zirvesinde Rus Petrolüne Yaptırım Görüşülmemeli, 'Karadeniz Gazetesi', 24 Mayıs 2022, Bknz. <https://www.karadenizgazete.com.tr/dunya/macaristan-basbakan-ab-zirvesinde-rus-petrolune-yaptirim-gorusulmemeli/385706>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

64. AB Ukrayna'ya Silah Desteğini 2 Milyar Euroya Çıkardı, 'DW Made For Minds', 24 Mayıs 2022, Bknz. <https://www.dw.com/tr/ab-ukraynaya-silah-deste%C4%9Fini-2-milyar-euroya-%C3%A7-%C4%B1kard%C4%B1/a-61919161>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

65. Ukrayna'ya Dünyadan Yardım Yağıyor: ABD 40 Milyar Dolar, G7 Ülkeleri 18 Milyar Dolar Gönderecek, 'Euronews.', 20 Mayıs 2022, Bknz. <https://tr.euronews.com/2022/05/20/ukrayna-ya-dun-yadan-yard-m-yag-yor-abd-40-milyar-dolar-g7-ulkeleri-18-milyar-dolar-gondere>, (Ekleme Tarihi): 26 Mayıs 2022

66. Polonya: Polonya'nın Mülteci Haklarını İhlal Ettiği Dijital Soruşturma İle Kanıtlandı, 'Uluslararası Af Örgütü', 30 Eylül 2021, Bknz. <https://www.amnesty.org.tr/icerik/polonya-polonyanın-multeci-haklarini-ihlal-ettigi-dijital-sorusturma-ile-kanitlandi>, (Erişim Tarihi): 1 Haziran 2022

67. Polonya Dini Ve İnanç Yapısı Nasıldır? 'Vizemnet', Bknz. <https://vizem.net/polonya/yasam/kultur/din/>, (Erişim Tarihi): 26 Mayıs 2022

68. Türkiye'de Kaç Suriyeli Bebek Doğdu? Çok Çarpıcı Sayılar!, 'YeniÇağ Gazetesi', 30 Mart 2022, Bknz. <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/profesör-murat-erdogan-katildigi-bir-televizyon-programinda-turkiyede-dogan-suriyeli-bebek-sayisini-acikladi-526147h.htm>, (Erişim Tarihi): 31 Mayıs 2022

69. Süreyya Sarvan ile Emine Efe, Suriyeli Çocuk Mülteciler ve Sorunları, Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 5 Aralık 2019, s. 58.

TÜRKİYE’NİN DÜŞÜNCE FABRİKASI

TÜRKİYE ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE STRATEJİK ANALİZLER MERKEZİ

TURKISH CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS AND STRATEGIC ANALYSIS

KAVAKLIDERE MAHALLESİ GÜVENLİK CADDESİ NO: 7/ 2
AŞAĞI AYRANCI ÇANKAYA / ANKARA

+90 312 285 31 00

+90 312 285 00 71

turksam@turksam.org

www.turksam.org

Turksam.Org

Turksam

turksamorg